

El futur del bosc és cosa de tothom

Procés participatiu sobre la muntanya de Sant Miquel
(Setcases, el Ripollès)

Informe de resultats

Juny de 2010

Direcció i supervisió

Equip de participació

X3 Estudis Ambientals

www.x3ea.com

Equip de comunicació

Magatzem d'Idees

www.mdi-co.eu

Amb la col·laboració de

ÍNDEX

ÍNDEX	3
1. INTRODUCCIÓ	5
1.1. La Baga de Carboners i la gestió d'una forest pública	5
1.2. Objectius del procés participatiu	7
1.3. Límits del debat	8
2. METODOLOGIA DEL PROCÉS PARTICIPATIU	9
2.1. Mapa d'actors i convocatòria	9
2.2. Sortida de descoberta	10
2.3. Jornada de debat	11
2.4. Procés dirigit a la població juvenil	14
2.5. Pla de comunicació	14
3. EXECUCIÓ DEL PROCÉS PARTICIPATIU	19
3.1. Dades generals	19
3.2. Perfil dels i les participants	20
4. RESULTATS DEL PROCÉS PARTICIPATIU	22
4.1. Resultats de la sortida de descoberta	22
4.2. Resultats del treball en grups	24
4.3. Resultats del debat plenari	27
4.4. Conclusions del procés participatiu	32
5. AVALUACIÓ DEL PROCÉS PARTICIPATIU	33
ANNEX 1. LLISTES DE PARTICIPANTS	37
Sortida de descoberta	37
Jornada de debat	37
ANNEX 2. QÜESTIONARIS LLIURATS	39
Qüestionari individual de la sortida de descoberta	39
Qüestionari individual de la Jornada de debat	40
ANNEX 3. MANIFEST PER LA DECLARACIÓ DE PARC NACIONAL	41
ANNEX 4. RESSÒ DEL PROCÉS PARTICIPATIU ALS MITJANS	45

1. INTRODUCCIÓ

Aquest informe recull el procés de participació vinculat a la gestió de la forest de la muntanya de Sant Miquel, que va tenir lloc durant la primavera de 2010. La muntanya de Sant Miquel és una forest de titularitat pública, concretament de la Generalitat de Catalunya, adscrita al Departament de Medi Ambient i Habitatge (DMAH) i situada al terme municipal de Setcases, a la comarca del Ripollès.

Malgrat que la normativa vigent d'ordenació i gestió forestal no preveu la participació ciutadana fora de la tramitació formal dels projectes d'ordenació, l'elaboració del Pla General de Política Forestal 2007-2016¹, pendent d'aprovació pel Govern, ja s'havia fet de manera participativa. No obstant això, encara no s'havia fet mai un procés participatiu associat a la gestió d'una forest concreta.

Per tant, el procés de participació vinculat a la gestió de la forest de la muntanya de Sant Miquel és pioner a Catalunya, i estableix un precedent de debat ciutadà al voltant de la gestió d'una forest pública.

1.1. La Baga de Carboners i la gestió d'una forest pública

La muntanya de Sant Miquel és un bosc propietat de la Generalitat de Catalunya situat al terme municipal de Setcases (el Ripollès). De fet, el nucli urbà de Setcases (165 habitants l'any 2008) està envoltat, quasi en la seva totalitat, per aquest bosc, que ocupa un 78% del territori municipal. La forest té una superfície de 3.894 ha i una gran part està inclosa dins l'espai d'interès natural Capçaleres del Ter i del Freser (vegeu Taula 1).

Taula 1. Identificació de la forest

Nom	<i>muntanya de Sant Miquel</i>
Núm. del Catàleg de Forests d'Utilitat Pública	2
Propietat	<i>Generalitat de Catalunya</i>
Superfície	<i>3.894 ha</i>
Espai del Pla d'espais d'interès natural i de la Xarxa Natura 2000 dels que forma part	<i>Capçaleres del Ter i del Freser</i>
Caça de la qual forma part:	<i>Reserva Nacional de Freser- Setcases</i>
Terme municipal:	<i>Setcases, el Ripollès</i>

Font: Pla d'ordenació de la forest (DMAH, 2004).

D'acord amb la descripció del bosc que figura a la 2a revisió de l'ordenació de la forest², la major part de la superfície està ocupada per pinedes de pi negre, que a les zones més baixes es barreja amb el pi roig (estatge altimontà). Als vessants més o menys obacs i en alguns solells apareix la pineda de pi negre amb neret, mentre que en els vessants més assolellats s'hi troba la pineda de pi negre amb ussona i ginebró. En algun indret també apareix l'avetosa amb neret.

¹ Es tractava d'un pla territorial sectorial que havia d'establir les directrius i les estratègies per fomentar la gestió sostenible dels terrenys forestals i assegurar la conservació dels ecosistemes forestals i les seves funcions ambientals, així com el desenvolupament sostenible i els seus valors socials i econòmics.

² http://mediambient.gencat.net/cat/el_medi/natura/gestio_forestal/planificacio/projectes/muntanya_sant_miquel_memoria.pdf

Pel que fa a la fauna, entre les espècies no cinegètiques i protegides, destaquen el voltor, el trençalòs, l'àliga daurada, l'àliga perdiguera, l'aligot, el duc, la perdiu blanca, la marta, l'ermini i la fagina; així mateix cal destacar la presència de gall fer, una espècie amenaçada i protegida que pot condicionar qualsevol intervenció silvícola.

Imatge 1. El bosc de la muntanya de Sant Miquel, des del Puig de les Agudes (1.976 m).

Autor: Pol Huguet (X3ea)

Històricament, aquesta forest ha estat regulada per diversos plans especials que preveien, entre altres qüestions, el volum i el mètode d'extracció de fusta i d'aprofitament de les pastures. El primer projecte d'ordenació de la forest data de 1959, que estableix una primera estructuració del bosc i la possibilitat d'extreure fins a 1.103 m³ de fusta anuals. L'any 1974 es va reduir aquesta xifra a 987 m³. En aquesta revisió ja es preveien activitats de lleure i la selecció d'àrees protectores on s'excloïa la tala d'arbres.

L'any 1994 se'n va transferir la titularitat a la Generalitat de Catalunya, tot i que està gravada amb una servitud de pastures, llenyes i fustes a favor de l'Ajuntament de Setcases. L'any 2004 la Direcció General de Medi Natural del DMAH va aprovar la segona revisió del projecte d'ordenació, incorporant-hi criteris de protecció i gestió de la fauna i els seus hàbitats. Actualment, la forest està certificada sota els criteris de la gestió forestal sostenible mitjançant les modalitats vigents, la PEFC (2007) i el sistema FSC (2009).

La tardor de 2008, l'execució d'algunes actuacions de gestió del bosc a la zona de la Baga de Carboners, dins l'àmbit d'aprofitament forestal indicat pel pla d'ordenació vigent, va generar controvèrsies entre els diferents usuaris i usuàries, ja que diverses entitats ecologistes es van oposar a la tala d'arbres en alguns punts propers als camins de pas. En una reunió entre aquestes entitats, l'Ajuntament de Setcases i el DMAH va acordar aturar la tala a l'espera de revisar el pla de gestió i, més endavant, el DMAH es va comprometre a impulsar un procés participatiu per decidir el futur de la Baga de Carboners i el conjunt de la forest de la muntanya de Sant Miquel.

Imatge 2. Visió parcial de les pinedes de pi negre de la muntanya de Sant Miquel, en ple hivern.

Autor: Pol Huguet (X3ea)

1.2. Objectius del procés participatiu

El procés participatiu vinculat a la forest pública de la muntanya de Sant Miquel ha anat dirigit a generar un debat social sobre la gestió de la forest, per tal d'apropar-ne l'ordenació i la gestió a la ciutadania i els agents del territori i millorar, de manera compartida, la gestió de la muntanya de Sant Miquel.

Els objectius operatius d'aquest procés han estat:

- Informar sobre els actuals instruments de gestió i de planificació del bosc, així com dels límits normatius vigents.
- Deliberar sobre quins són els valors del bosc pels diferents usuaris i com els mecanismes vigents garanteixen la defensa d'aquests valors.
- Fer propostes per millorar la planificació i la gestió del bosc.
- Presentar els resultats del procés a les persones participants.
- Explicar a les persones participants quins resultats del procés es podran incorporar a la planificació del bosc, quines propostes ja són vigents i quines no es podran incorporar, amb les corresponents justificacions.

De manera col·lateral, la participació ciutadana en el procés havia de permetre incrementar la interacció i el diàleg dels ens públics amb la ciutadania.

Alhora, el fet que aquest procés hagi estat el primer que s'ha fet en aquests termes a Catalunya ha significat una oportunitat per sotmetre a debat els actuals instruments de gestió i planificació dels boscos, i l'experiència podrà servir com a pilot aplicable a altres boscos.

Aquesta iniciativa és coherent amb la línia d'implicar la ciutadania en les polítiques ambientals per tal d'enriquir-les i de trobar els principals consensos i dissensos al seu voltant, tal com ho posen de manifest els processos vinculats a la Directiva Marc de l'Aigua, l'Estratègia per al Desenvolupament Sostenible i l'Estratègia i l'Avantprojecte de Llei per a la conservació del patrimoni natural i la biodiversitat.

1.3. Límits del debat

El marc del debat d'aquest procés de participació el van determinar les normes que regulen els boscos públics, fonamentalment la llei 6/1988 forestal de Catalunya.

Així mateix, en tractar-se d'un bosc integrat en un espai natural protegit que forma part de la Xarxa Natura 2000, com és l'espai d'interès natural (EIN) Capçaleres del Ter i del Freser, també li era d'aplicació la llei catalana 12/1985 d'espais naturals i la llei estatal 42/2007 del Patrimoni natural i la Biodiversitat.

A banda de la legislació bàsica esmentada, els usos possibles també disposen, en la majoria de casos, de regulació específica.

Aquests instruments defineixen què es pot fer i què no en un bosc públic d'un espai protegit d'acord amb uns principis bàsics i, per tant, el debat es va orientar a aquells àmbits i/o aspectes no regulats específicament en la normativa vigent.

En aquest sentit, els límits del debat en el cas de la muntanya de Sant Miquel van ser els següents:

1. Que la seva gestió ha de respectar els criteris de conservació i millora d'un hàbitat que garanteixi la preservació de la biodiversitat reconeguda en l'EIN del qual forma part.
2. Que existeix un dret de servitud a favor de l'Ajuntament de Setcases per a l'aprofitament de la llenya que s'ha exercit des de temps immemorials.
3. Que no existeixen límits legals concrets a l'aprofitament i als usos, ni al benefici que poden reportar, sempre que es respecti el primer punt i els criteris de les normes sectorials. Els límits són de caràcter tècnic i es defineixen en els instruments de planificació i gestió.
4. Que les administracions competents, en diferents aspectes, són el DMAH, l'Ajuntament de Setcases, el CEINR (Consorti d'espais d'interès natural del Ripollès) i el Consell comarcal del Ripollès (comissió consultiva de circulació motoritzada).

Imatge 3. Debat plenari, el 29 de maig de 2010

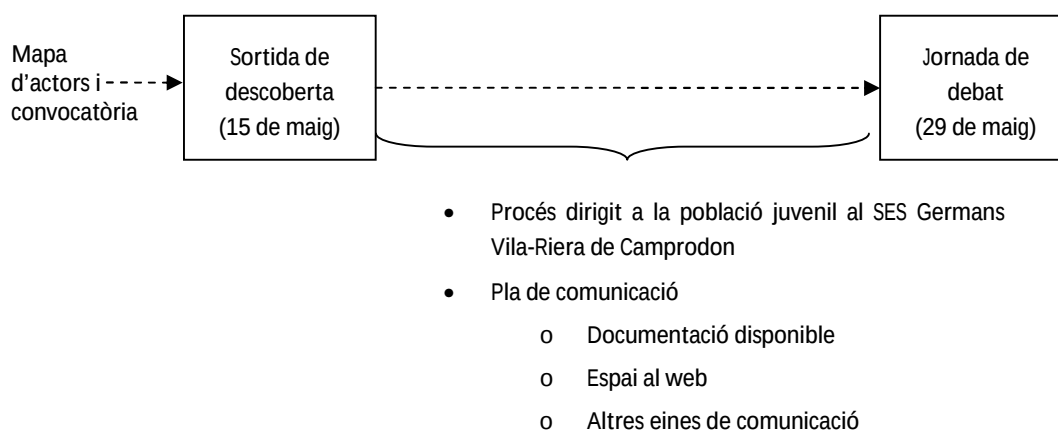
Autor: Hug March

2. METODOLOGIA DEL PROCÉS PARTICIPATIU

Amb l'objectiu d'implicar la ciutadania en el procés participatiu, s'ha dissenyat una metodologia participativa centrada en una jornada de debat, precedida d'una sortida de descoberta. El procés s'ha reproduït, en paral·lel, a l'Institut de Camprodon (el SES Germans Vila-Riera), dirigit a la població jove, i també s'ha desenvolupat un pla de comunicació que ha acompanyat tot el procés (vegeu Figura 1).

La sortida de descoberta i la jornada de debat van tenir lloc a Setcases, atesa la importància territorial que la muntanya de Sant Miquel té en aquest municipi, en dos dissabtes del mes de maig de 2010.

Figura 1. Esquema del procés participatiu

Font: Elaboració pròpia

2.1. Mapa d'actors i convocatòria

El procés participatiu va anar adreçat a la població de Setcases i també a representants d'entitats rellevants del territori potencialment vinculades a la gestió de la forest.

Per identificar els interlocutors més rellevants, es va realitzar una prospecció del teixit social de la Vall de Camprodon i el conjunt del Ripollès, que es va concretar en un mapa d'actors a partir d'una anàlisi de les entitats que podien tenir una relació més o menys directa amb la gestió de la forest. Les entitats es van identificar a partir d'una llista preliminar elaborada pels Serveis Territorials (ST) del DMAH a les comarques gironines. A grans trets, es van convidar els següents tipus d'entitats:

- Els ens locals de la Vall de Camprodon
- Les empreses del sector turístic de la Vall de Camprodon
- L'estació d'esquí Vallter 2000
- Organitzacions professionals agràries
- Entitats naturalistes
- Societats de caçadors locals
- Entitats relacionades amb l'explotació comercial de la fusta
- Patronals del sector de la fusta
- Centres excursionistes
- Entitats que treballen en l'àmbit del paisatge
- Universitats i centres de recerca

Un cop identificats els col·lectius i els seus representants, se'ls va convocar a través de diversos mitjans (carta postal, correu electrònic, trucades telefòniques, etc.) segons el tipus de participant (vegeu Taula 2). D'altra banda, es van recollir les inscripcions de les persones que es van assabentar del procés de participació gràcies a les diverses accions de comunicació desenvolupades (vegeu apartat 2.5 Pla de comunicació) i que hi volien participar a títol individual,

Taula 2. Accions de convocatòria segons participants

Participants	Accions de convocatòria
Veïns de Setcases (a títol individual)	Carta postal amb documentació adjunta
Entitats del territori	Carta postal amb documentació adjunta Correu electrònic Trucades telefòniques de reforç
Altres participants	No es van convocar expressament, però podien inscriure's a través del web del procés

Font: Elaboració pròpia

Un cop inscrits els participants, i pocs dies abans de la jornada, es requeria la seva confirmació per controlar l'equilibri de la convocatòria i comprometre més els actors. Amb la convocatòria s'aprofitava per enviar-los documentació relativa al procés per tal que es preparessin la seva participació.

2.2. Sortida de descoberta

Es va realitzar una sortida didàctica abans de la jornada per explicar als participants els valors que té la forest des de diferents punts de vista: ambiental (biodiversitat, funcions ambientals dels ecosistemes...), social (activitats tradicionals, valors identitaris i d'ús social) i econòmic (activitat forestal, ramadera i turística).

Aquesta sortida va ser conduïda per l'enginyer forestal comarcal de la Generalitat de Catalunya, Santi Farriol, i pel consultor ambiental Josep Maria Mallarach, redactor de la Carta de paisatge de la Vall de Camprodon.

Taula 3. Ordre del dia de la sortida de descoberta (15 de maig de 2010)

10.45-11.00	Inscripcions i lliurament de materials
11.00-11.10	Benvinguda institucional Sr. Emili Santos, director dels ST del DMAH Sr. Joan Boada, secretari general del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació
11.10-11.30	Explicació del procés Sr. Xavier Sabaté, coordinador d'X3 Estudis Ambientals
11.30-14.00	Sortida de descoberta dels valors naturals, econòmics i socials del bosc Sr. Santi Farriol, enginyer tècnic forestal del Ripollès Sr. Josep Maria Mallarach, consultor ambiental
14.00	Fi

Font: Elaboració pròpia

Després d'una breu introducció del procés participatiu i a les característiques de la muntanya de Sant Miquel, els participants es van dividir en dos grups i cadascun anava en un autocar diferent. Un dels grups era guiat per en Santi Farriol i l'altre, per en Josep Maria Mallarach, tot i que a mitja excursió es van intercanviar els grups, per tal que les persones participants veiessin tots dos punts de vista.

Com que havia nevat i les condicions meteorològiques eren una mica adverses, no es va poder anar per cap pista forestal, però seguint la carretera entre Setcases i Vallter es van fer diverses parades que van permetre explicar els principals aspectes relacionats amb la gestió de la forest. Una de les parades es va fer al mirador de Xoriguera, des d'on es disposava d'una bona vista panoràmica sobre el conjunt de la muntanya de Sant Miquel i es podien identificar algunes de les zones protectores; aquí els guies podien fer una explicació general de què és i quins valors té la muntanya de Sant Miquel. Una altra parada es va fer al Pla de l'Hospitalet, on es podia observar una mànega per a bestiar, com a exemple d'una de les diverses infraestructures que s'han instal·lat per a la ramaderia, per la importància que té en la conservació dels hàbitats de la muntanya. Des de la darrera parada, vora el Pla d'en Guller, es veia una fita antiga que permetia explicar com havia funcionat històricament la gestió de les muntanyes, a la vegada que s'hi veia una clapa de bosc susceptible de ser aprofitada forestalment.

Imatge 4. Moment de la sortida de descoberta

Autor: Hug March

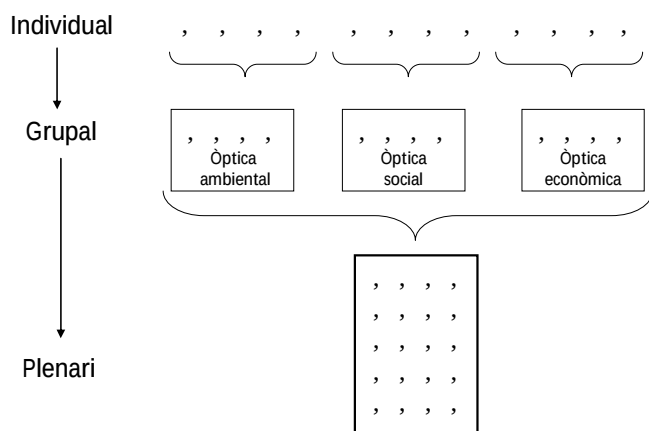
A l'última de les parades es va repartir un qüestionari entre els participants per tal que poguessin exposar quins dels elements que havien conegut tenien més valor per a ells i si alguns d'aquests eren incompatibles entre ells (vegeu apartat 4.1).

2.3. Jornada de debat

Dues setmanes més tard de la sortida de descoberta, es van convocar tots els participants a una jornada única de debat sobre la forest. La jornada anava dirigida a debatre quins eren els elements de la muntanya de Sant Miquel que tenien més valor ambiental, social i econòmic, i a veure com es podien compatibilitzar uns i altres.

La jornada va seguir una lògica de treball deductiva, en la qual, a partir d'un treball individual, s'hi anaven afegint les aportacions fins a obtenir un debat plenari (vegeu Figura 2).

Figura 2. Lògica de la jornada de debat

Font: Elaboració pròpia

Taula 4. Ordre del dia de la jornada de debat (29 de maig de 2010)

10.45-11.00	Inscripcions i lliurament de materials
11.00-11.10	Benvinguda institucional Sra. Núria Buenaventura, directora general de Medi Natural del DMAH Sr. Marc Vidal, director dels ST del DIRIP
11.10-11.30	Presentació de la jornada i resum de la sortida de descoberta Sr. Xavier Sabaté, coordinador d'X3 Estudis Ambientals Sr. Santi Farriol, enginyer tècnic forestal del Ripollès Sr. Josep Maria Mallarach, consultor ambiental
11.30-12.30	Treball en grups per prioritzar els valors de la muntanya de Sant Miquel
12.30-13.00	Pausa-refrigeri
13.00-14.20	Posada en comú i debat plenari
14.20-14.30	Cloenda i passos següents

Font: Elaboració pròpia

Al principi de la jornada es van recordar els objectius del procés i es va explicar els conceptes, elements, usos i serveis i també les tres visions que hi poden confluïr (des del punt de vista ambiental, social i econòmic). Els dos guies van recordar els aspectes principals de la sortida de descoberta.

Es van crear tres grups d'unes 10 persones de perfils diversos de manera aleatòria. Cadascun dels grups estava moderat i animat per un dinamitzador. Un cop formats els grups, es va realitzar un exercici individual en el qual els participants havien de prioritzar uns 6 elements d'una llista obtinguda amb els qüestionaris de la descoberta i hi podien afegir altres valors. Un cop realitzat l'exercici individual, en el si del grup es van consensuar els sis valors més destacats, des del punt de vista assignat al grup en qüestió (els dinamitzadors van assessorar els grups sobre el "significat" de cada tipus d'òptica):

Grup 1: Òptica ambiental (ecològica, naturalística)

Grup 2: Òptica social (recreativa, esportiva, salut, històrica, cultural...)

Grup 3: Òptica econòmica (producció primària, turisme...)

Imatge 5. Treball en grup per seleccionar quins són els elements, usos i funcions més importants de la muntanya de Sant Miquel

Autor: Hug March

Els dinamitzadors van recollir la selecció d'elements prioritaris en sis cartolines, que deixaven exposades a la vista de tots els integrants del grup.

A partir d'aquí, els mateixos grups abordaven algunes de les preguntes bàsiques del debat, procurant arribar a posicionaments consensuats respecte els instruments actuals de planificació i gestió de la muntanya de Sant Miquel, així com sobre quines propostes millorarien l'estat dels valors detectats. El dinamitzador de cada grup anava anotant els diferents arguments del debat en un full a la vista de totes les persones participants.

Un cop finalitzat el treball en grup, durant la pausa, els dinamitzadors van agrupar les cartolines (tot i que deixaven que es veiés un dit de la de darrere, per poder apreciar quantes n'hi havia de semblants) en un lloc visible. Es van anar distribuint de manera equidistant i es va mirar de detectar punts de compatibilitat i incompatibilitat entre els diversos elements identificats.

De nou en format plenari, cada dinamitzador va explicar els resultats del seu grup. Aquí la resta de participants podien fer aclariments i demanar dubtes. Es van destacar els punts de consens respecte els valors més destacats (per exemple, si tots els grups coincidien a destacar un mateix element) i respecte els instruments necessaris per mantenir-los. També es van destacar els punts de dissens, que es van debatre per tal de cercar una solució de consens, sobre quins usos havien de prevaldre i on. Durant el debat, també es va cercar un acord satisfactori sobre si tindria sentit fer un aprofitament forestal en aquest bosc públic, si aquest aprofitament havia d'aportar beneficis econòmics, i sobre qui hauria de decidir com s'ha de gestionar el bosc i de quina manera.

A la cloenda, es va explicar què se'n faria dels resultats del debat i com es retornarien aquests resultats als participants. També es va distribuir entre totes les persones participants un qüestionari d'avaluació del procés.

El conjunt de la sessió va ser enregistrat per les càmeres Televisió de Catalunya (TV3), en el marc d'un reportatge sobre gestió forestal per al programa *30 minuts*.

2.4. Procés dirigit a la població juvenil

Com que la planificació d'un bosc té repercussió en la configuració futura del territori, s'ha considerat oportú incloure espais de participació juvenil, a través del SES Germans Vila Riera de Camprodon.³

Incloure el jovent en les decisions polítiques contribueix a l'apoderament com a ciutadans i ciutadanes, iniciativa que s'emmarca dins de les recomanacions de diversos organismes internacionals, com UNICEF o UNESCO. L'experiència dels joves en aquest procés també serà d'utilitat per a futures aplicacions en altres àmbits.

Aquest projecte es va plantejar com una part dins del mateix procés participatiu que es va desenvolupar a Setcases. Per això, les fases, els eixos del debat i els límits van ser per a la gent jove els mateixos que per a la resta dels agents socials involucrats en el procés participatiu.

Tanmateix, com que els joves són un grup social diferent es va fer una adaptació, en primer lloc, del document que es va donar a l'inici del procés participatiu, en segon lloc, de les preguntes a debat i, en tercer lloc, dels espais que emmarquen la seva participació.

Podeu consultar la memòria de les sessions de participació al SES Germans Vila Riera a:

http://mediambient.gencat.cat/cat/ciutadans/participacio_publica/setcases/inici.htm

2.5. Pla de comunicació

El procés participatiu es va acompanyar d'un pla de comunicació per generar un clima d'interès, proveir els participants d'una informació contrastada i permetre un elevat grau de participació en el procés. El pla de comunicació va ser continu i adaptat a la intensitat del procés participatiu i anava dirigit al conjunt de la ciutadania i a les principals entitats identificades, amb un important component divulgatiu.

Imatge 6. Logotip i lema del procés
Autor: Magatzem d'Idees

Es va desenvolupar una imatge gràfica pròpia del procés, amb un logotip i un lema creats per a l'ocasió (vegeu Imatge 6). A més, es van dissenyar diversos instruments comunicatius que van intervenir de manera transversal durant tot el procés. Aquests instruments es poden agrupar en tres grans tipus:

- Documentació divulgativa del procés.
- Web del procés i bústia de propostes i suggeriments.
- Altres eines de comunicació.

A continuació es detallen aquests instruments.

³ A Setcases no hi ha escola; els nois i les noies van a l'escola de Camprodon.

2.5.1. Documentació divulgativa del procés

Es van adaptar els documents tècnics associats al projecte d'ordenació per aconseguir que fossin més comprensius per als participants. Concretament, es va fer un opuscle informatiu del procés de participació, un tríptic informatiu i una guia per a la participació juvenil, que es va fer servir en el marc del procés aplicat a la població juvenil:

- Opuscle: Document breu, molt divulgatiu, que situava les persones participants respecte les característiques del bosc, la problemàtica associada i els objectius del debat. S'acompanyava el document amb imatges del bosc i mapes. Amb una extensió de 12 pàgines, contenia informació sobre les característiques de la muntanya de Sant Miquel, sobre els seus valors naturals, sobre l'aprofitament fuster que hi ha tingut lloc fins l'actualitat i sobre els instruments d'ordenació actuals. L'opuscle també contenia el plantejament de les qüestions a reflexió i debat i un glossari de termes. Els continguts d'aquest opuscle es van aprofitar per al web del procés.
- Tríptic informatiu: Es va elaborar un document en forma de tríptic sintetitzant els continguts de l'opuscle, i afegint-hi informació pràctica del procés, com el lloc i hora en què tindrien lloc les diverses sessions de participació. L'objectiu d'aquest document era captar l'interès dels possibles participants i que disposessin de la informació clau del procés.
- Guia per a la participació juvenil: Per al procés que va tenir lloc al SES Germans Vila Riera, de Camprodon, es va editar un document de 12 pàgines que adaptava els continguts de l'opuscle als destinataris del procés juvenil.

2.5.2. El web del procés i la bústia de propostes i suggeriments

Es va dissenyar un web específic per al procés,⁴ per informar els participants sobre les diverses novetats que generava el procés participatiu, fer disponible informació sobre el procés, i donar informació útil per facilitar una participació efectiva.

Aquest web es va estructurar en quatre seccions:

- El bosc: Aquesta secció descrivia la muntanya de Sant Miquel, els seus valors naturals i els instruments d'ordenació i gestió forestal actuals. També incloïa un petit glossari.
- El debat i el seu calendari: Aquesta secció explicava allò sobre el qual es debatria en el procés participatiu. Plasmava els objectius del procés, els eixos de debat, les activitats previstes en el marc del procés (sortida de reconeixement, jornada de debat i participació juvenil).
- Participa-hi: En aquesta secció hi havia els telèfons de contacte del procés i la bústia de propostes i suggeriments.
- Documentació del procés: En aquesta secció hi havia, en format PDF, els materials divulgatius que es van lliurar durant el procés: l'opuscle informatiu del procés de participació, el tríptic informatiu i la guia per a la participació juvenil.

Imatge 8. Pàgina d'inici del web del procés participatiu

2.5.3. Altres eines de comunicació utilitzades

A més dels materials exposats, també es van utilitzar altres instruments comunicatius que van fer-se servir en diversos contextos. D'una banda, es van adaptar els materials que es distribuïen als i les participants (carpetes, llibretes, ordre del dia i altres) per tal que hi figurés la imatge gràfica del procés.

A més, es va fer servir una pancarta i un pòster, que es van situar en llocs estratègics de la vila de Setcases (Imatge 9 i Imatge 10).

Finalment, el servei de premsa de la Direcció General de Participació Ciutadana va elaborar notes i dossiers de premsa per presentar el procés als mitjans de comunicació, que van tenir un cert ressò, especialment a la premsa local.

⁴ http://mediambient.gencat.cat/cat/ciutadans/participacio_publica/setcases/inici.htm

Imatge 9. Pancarta a l'entrada del nucli urbà de Setcases.

Autor: Xavier Sabaté (X3ea)

Disseny: Magatzem d'Idees

Imatge 10. Estendard del procés, a la porta de la sala on van tenir lloc les sessions de debat.

Autor: Hug March

Disseny: Magatzem d'Idees

2.5.4. Política de protecció de dades

Es va demanar als participants presencials que autoritzessin la Generalitat de Catalunya a utilitzar les seves dades i les imatges realitzades durant les sessions exclusivament per al procés participatiu. Aquesta autorització es va recollir a partir d'un full de protecció de dades.

Imatge 11. Exposicions de Santi Farriol i Josep Maria Mallarach, abans de la sortida de descoberta del 15 de maig de 2010.

Autor: Josep Manel López

3. EXECUCIÓ DEL PROCÉS PARTICIPATIU

3.1. Dades generals

Les accions participatives van tenir lloc a Setcases, atesa la importància territorial que la muntanya de Sant Miquel té en aquest municipi, en dos dissabtes del mes de maig de 2010. Les sessions es van fer a les dependències de l'Ajuntament, a la plaça dels Estudis.

El nombre total de participants durant el procés de participació ha estat de 39 persones diferents, 14 de les quals van assistir a les dues jornades. Així, 21 persones van participar a la sortida de descoberta i 32 a la jornada de debat. La taula següent i la Figura 3 resumeixen les dades d'assistència en cadascuna de les sessions. L'Annex 1 recull les llistes de participants a les diverses sessions.

Taula 5. Nombre d'assistents a les sessions de participació

Sessió	Data	Lloc	Assistents
Sortida de descoberta	15-maig-10	Setcases	21
Jornada de debat	29-maig-10	Setcases	32
Persones diferents en total			39

Font: Elaboració pròpia

A continuació es presenten resumidament les principals dades de les sessions que han configurat el procés participatiu.

Sortida de descoberta		
Data	15 de maig de 2010	
Lloc	Setcases i muntanya de Sant Miquel	
Participants	21	
Exercicis desenvolupats	Descoberta guiada de la forest Qüestionari sobre els valors de la forest	
En aquesta sessió, després de presentar el procés, es van visitar diversos indrets de la muntanya de Sant Miquel i en Santi Farriol (enginyer forestal) i en Josep Maria Mallarach (consultor ambiental) van fer de guies i van explicar, respectivament, com s'estava gestionant la forest i quins valors ambientals tenia. En acabat, es va demanar als i les participants que, a través d'un qüestionari, enumeressin aquells elements, funcions i usos de la forest que tenien més valor econòmic, social i ambiental segons el seu parer i si alguns d'aquests eren incompatibles entre ells.		

Jornada de debat		
Data	29 de maig de 2010	
Lloc	Setcases	
Participants	32	
Exercicis desenvolupats	Priorització de valors, elaboració de propostes per millorar la gestió i debat plenari	

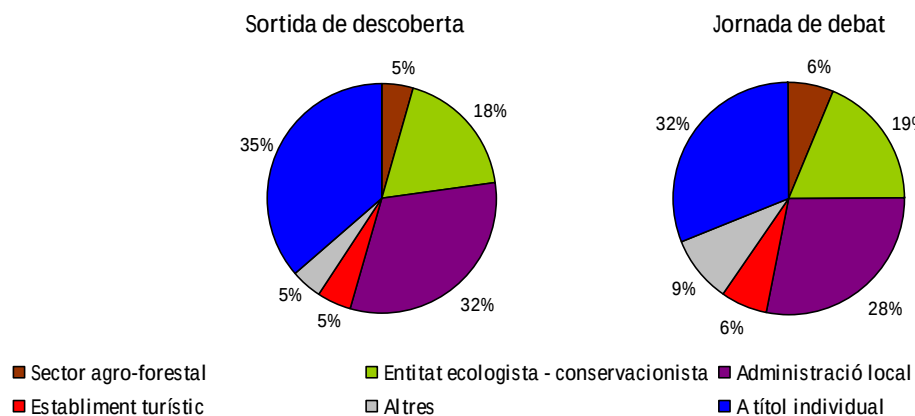
La sessió va començar amb un resum de les explicacions que els dos experts i guies havien fet a la primera sessió (gestió de la forest i valors). A continuació, tres grups de participants van prioritzar els elements, usos i funcions recollits a partir dels qüestionaris del dia 15, des d'una òptica diferent cada grup: econòmica, social i ambiental. A continuació el grup va valorar si la gestió actual de la forest garantia la preservació d'aquells valors i van fer propostes per millorar-la. En acabat, es van posar en comú els resultats de cada grup i es va fer un debat plenari sobre com compatibilitzar tots aquells valors i quina era la millor eina per aconseguir-ho.

3.2. Perfil de les persones participants

Tot i que a la primera sessió hi van participar 21 persones i en la segona, 32, en tots dos casos els perfils dels participants va ser molt semblant, atenent les llistes d'inscripció. Així, tant en una sessió com a l'altra, el grup més nombrós era el de persones a títol individual, la majoria veïns de Setcases, que representaven vora un terç del total de l'assistència. Les administracions locals (l'Ajuntament, la Mancomunitat i el Consorci) hi tenien una presència lleugerament menor, per davant de les entitats ecologistes i conservacionistes, que representaven vora una cinquena part dels assistents. En menor mesura, amb percentatges d'un 5% i un 6% segons la jornada, també hi van ser representats el sector dedicat a l'aprofitament de la fusta, a l'agricultura i la ramaderia, així com el sector dels establiments turístics (cases rurals i hotels). Finalment també hi van participar persones en representació d'una universitat, l'alumna d'una escola, un centre d'educació ambiental i un grup de muntanyisme.

Cal tenir en compte que, encara que no representessin cap entitat en concret, algunes de les persones a títol individual també tenien negocis turístics o ramaders, o que alguns solen anar a buscar bolets encara que no estiguin computats com a boletaires. Tot i així, cal esmentar que no ha assistit cap representant de societats de caçadors, associacions micològiques o que el sector fuster hi ha estat poc representat.

Figura 3. Perfil dels agents participants a les jornades

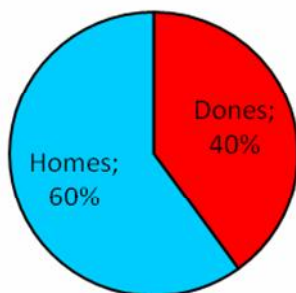

Font: Elaboració pròpia

A la darrera sessió es va passar un qüestionari als i les assistents. Aquest qüestionari, a part de permetre una avaluació detallada del procés, tenia una primera part sobre el perfil de les persones que hi van participar. Només 20 (de 32) participants van omplir el qüestionari i, a més, cal tenir present que algunes de les persones que van assistir a la primera jornada no van repetir a la segona. Per aquest motiu, la representativitat d'aquests 20 qüestionaris s'ha de prendre amb precaució, tot i que permet extreure'n algunes idees interessants.

En relació amb el gènere dels i les assistents, era força equilibrat, ja que un 40% eren dones i un 60%, homes.

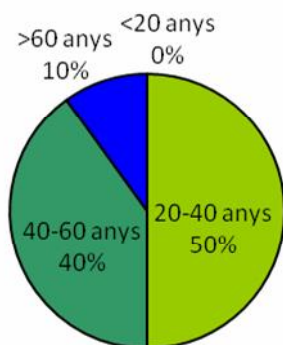
Figura 4. Gènere de les persones participants

Font: Elaboració pròpia

En canvi, en relació amb l'edat dels i les participants, hi havia un biaix molt gran cap als grups d'edat mitjana. Així, cap de les persones que havia omplert el qüestionari eren menors de 20 anys, tot i que, tenint en compte les inscripcions, sí que hi havia assistit una estudiant de l'Institut de Camprodon. A l'altre extrem, les persones amb més de 60 anys només representaven un 10%, tot i que, probablement, aquest percentatge hagi quedat infravalorat pel fet que algunes de les persones més grans, per problemes de vista, no van contestar el qüestionari. Tot i així, es pot afirmar que el grup d'edat entre 20 i 40 anys (amb un 50% dels assistents), i el grup d'entre 40 i 60 anys (amb el 40%), eren els grups majoritaris.

Figura 5. Edat dels i de les participants

Font: Elaboració pròpia

Pel que fa a l'origen dels i les participants, tots eren nascuts a Catalunya. Més concretament, el mateix poble de Setcases era el municipi de residència d'un terç de les persones assistents, la mateixa proporció que residents a la capital comarcal, Ripoll. El terç restant es repartia gairebé a parts iguals entre altres pobles de la Vall de Camprodon (Molló i Camprodon) i de la resta de la comarca (Sant Pau de Segúries i Planoles). També hi havia algun participant d'altres comarques gironines.

Amb relació a la situació laboral, el 85% de les persones que van respondre el qüestionari treballaven, mentre que només hi havia un estudiant, un aturat i un jubilat.

4. Resultats del procés participatiu

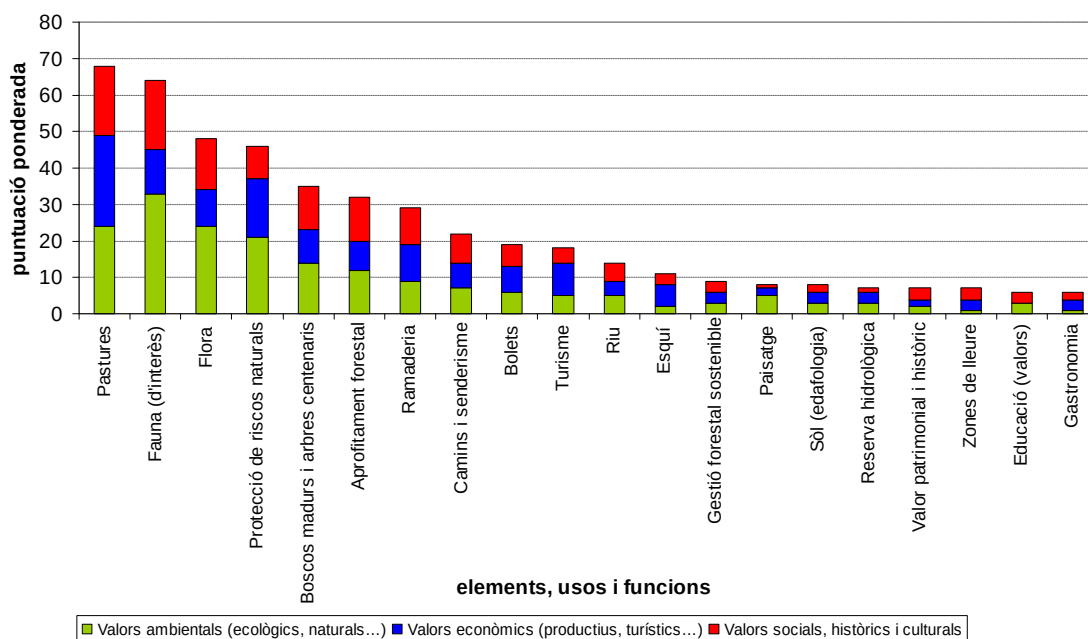
Tot seguit, s'exposen els resultats obtinguts i els detalls per a cadascuna de les fases de treball. Primerament s'analitzen els resultats del qüestionari que es va passar als i les assistents durant la sortida de descoberta del 15 de maig. A continuació s'exposen els resultats del treball en grup guiat per cadascun dels tres dinamitzadors. Després es recullen els comentaris sorgits durant la posada en comú i debat plenari. Finalment, es mostren les conclusions generals de tot el procés participatiu, què se n'ha extret, com ha funcionat i de què ha servit.

4.1. Resultats de la sortida de descoberta

A la primera pregunta del qüestionari es demanava a les persones enquestades que apuntessin en una taula diversos elements de patrimoni, activitats i serveis propis de la muntanya de Sant Miquel que tinguessin algun o diversos dels valors següents: ambientals (ecològics, naturals...), econòmics (productius, turístics...) i socials, històrics i culturals. A continuació havien de valorar la rellevància de cadascun d'aquests valors, en funció de si no tenien cap rellevància o era baixa, mitjana o alta.

Per fer el buidatge d'aquestes aportacions i una interpretació estadística hem hagut de transformar aquests qualificatius en valors numèrics. Així, "sense rellevància" equival a 0, "baixa rellevància" equival a 1, "rellevància mitjana" equival a 2 i "alta rellevància" equival a 3. Sumant totes aquestes puntuacions i seleccionant les 20 més citades, hem obtingut la gràfica següent.

Figura 6. Valoració dels valors de la muntanya de Sant Miquel, segons els i les participants a la sortida de descoberta

Font: Elaboració pròpia

Es pot observar com els elements més destacats són les pastures i la fauna (especialment la d'interès), seguits de la flora i la funció protectora de riscos naturals. En tots els casos, si bé amb intensitats diferents, els participants atribuïen a aquests elements els tres tipus de valors: ambientals, econòmics i socials. Així, es considerava que les pastures tenien valor ambiental i econòmic a parts iguals, i en menor mesura, també social; en canvi, la fauna i la flora tenien un valor eminentment ambiental, i llur valor econòmic i social era destacable però menor.

Alguns dels altres elements mostrats a la gràfica són assimilables entre ells (motiu pel qual no s'ha de donar una importància determinant en l'ordre exacte), però també n'hi havia alguns, menys comentats, que també val la pena esmentar, com l'aprofitament forestal, els camins i el senderisme, els bolets, el turisme, l'educació o la gastronomia, entre altres.

La segona pregunta del qüestionari demanava als participants si detectaven alguna incompatibilitat entre aquests elements i que l'expliquessin. Un participant va considerar que la conservació de l'entorn natural i el sector serveis eren incompatibles. En canvi, un altre deia que els valors productius eren incompatibles amb els valors turístics. Per contra, un participant afirmava que, si el bosc estava ben gestionat, no hi havia cap incompatibilitat entre els diversos elements, usos i funcions, sinó que permetria potenciar-lo en totes les seves vessants. Finalment, un altre participant considerava els arbustos com una molèstia incompatible amb la resta d'usos del bosc.

Uns altres participants van aprofitar per fer comentaris sobre altres qüestions no directament relacionades amb la qüestió plantejada. Així, un participant va apuntar que, per mantenir net un bosc no calia tallar-lo arran i que, allí on es pogués, s'haurien de crear pastures per contribuir a prevenir incendis. Un altre alertava que el bosc es trepitja massa i que no es neteja. Una altra persona preguntava com es podria compensar que una part de la forest es preservés intocable, mentre un recordava que les coses s'havien de fer amb seny. Finalment, un participant argumentava que allò que era bàsic era decidir si es crearia un parc natural o no, ja que una figura de protecció comportaria recursos i instruments per solucionar totes les incompatibilitats.

Finalment, aproximadament un terç dels enquestats no van contestar res a la pregunta.

El parc nacional entra en escena

Entre la sortida de descoberta i la jornada de debat, diverses entitats naturalistes del Ripollès van elaborar un manifest en el qual demanaven a la Generalitat de Catalunya que declarés el conjunt de l'EIN de les Capçaleres del Ter i del Freser com a parc nacional, i que, per tant, s'aturés definitivament la tallada a la Baga de Carboners i es deixés en suspens el pla d'ordenació de la muntanya de Sant Miquel.

Malgrat que durant la jornada de debat no es va fer esment a aquest manifest, els seus posicionaments van ser presents en les intervencions dutes a terme per representants de les entitats ecologistes i conservacionistes. El manifest també va tenir un cert ressò en la premsa local (vegeu l'Annex 4).

L'Annex 3 reproduïx íntegrament el contingut del manifest.

Imatge 12. Inscripcions dels i les participants a la jornada de debat del 29 de maig

Autor: Hug March

4.2. Resultats del treball en grups

A continuació es recull la síntesi de les propostes efectuades durant el treball en grup. Cada grup, mitjançant el debat, va seleccionar al voltant de 6 elements que consideraven valuosos segons l'òptica (ambiental, social o econòmica) que els havia tocat. Així, a part d'aquests elements, que es van recollir en unes targetes, també s'exposen les reflexions sorgides durant el debat per tal d'acordar quins elements seleccionaven i debatre la possible compatibilització dels diversos elements i l'adequació del pla de gestió actual.

Com a resultat dels grups de treball, van sorgir 7, 5 i 6 elements respectivament, alguns dels quals repetits o molt semblants i assimilables.

4.2.1. Òptica ambiental

Aquest grup va iniciar el seu treball debatent quins eren els elements més importants de la muntanya de Sant Miquel des d'una òptica ambiental. La Taula 6 recull els principals elements, usos i funcions identificats en aquest grup.

Taula 6. Elements, usos i funcions identificats en el grup d'òptica ambiental

Paisatge
Reserva hidrològica i sistema fluvial (capçalera del Ter)
Sòl
Pastures
Funció protectora
Boscors madurs
Fauna i flora

Font: Elaboració pròpia

Pel que fa als valors identificats, els i les participants van coincidir a detectar el paisatge com un valor ambiental que integrava d'altres valors del territori. Els elements més valorats de la muntanya eren la fauna, la flora i els boscors madurs. Les persones participants també van reconèixer algunes de les funcions ambientals més rellevants que desenvolupen els boscors madurs, com la retenció d'aigua i la protecció davant de riscos naturals. Pel que fa a usos, els participants van destacar la importància ambiental del manteniment de les pastures, que potencien la presència d'espècies d'interès.

Els membres del grup de treball van coincidir a detectar la necessitat d'una inversió econòmica suficient per tal de mantenir els valors identificats. Malgrat que els membres del grup no es van mostrar insatisfets amb les inversions actuals a la forest, sí que consideraven que caldria ampliar-les en un futur.

El grup es va detenir a debatre amb més profunditat la gestió forestal. Es mostrava contrari a obtenir un rendiment econòmic d'aquest bosc fent-ne una explotació tradicional, ja que implicaria la destrucció d'un patrimoni natural d'elevat valor. El grup sí que es plantejava una gestió forestal per potenciar els boscors madurs identificats, una gestió de manteniment i millora dels boscors i la seva estructura. Aquesta gestió seria deficitària, en qualsevol cas, i requeriria d'una inversió pública. D'altra banda, el grup no va coincidir a qualificar de sostenible aquest tipus de gestió, perquè aquesta denominació generava confusió, ja que podia significar obtenir unes rendes sostingudes.

El grup va destacar el repte de sensibilitzar i educar la població (sobretot els més joves) a partir dels valors de la muntanya de Sant Miquel, per tal de garantir-ne la protecció. Aquest element era clau, segons el grup, per al futur de la muntanya.

Amb tot, el grup considerava que, per millorar la gestió dels valors identificats, era convenient establir alguna figura de protecció de grau superior, com les de parc natural o parc nacional. Malgrat que els i les participants reconeixien que, a fi d'emetre un judici més encertat, calia fer els estudis tècnics pertinents, van discutir els avantatges i inconvenients de cada figura. Així, per exemple, el parc natural seria compatible amb el manteniment d'una gestió forestal sostenible, mentre que un parc nacional ho prohibiria expressament.

En qualsevol cas, els participants van observar que, independentment de la figura de protecció que es proposés, caldria tenir en compte diversos criteris, com valorar econòmicament els serveis que ofereix la natura o regular-ne la freqüentació (si hi ha un parc natural o un parc nacional, atraurà més gent i en caldrà regular l'accés). El grup també va reclamar el suport de la població local i que es garantís la pervivència de les activitats tradicionals del municipi, com la recollida de bolets, les passejades pel bosc i la ramaderia. En aquest sentit, els participants van valorar que el parc natural seria més compatible amb aquestes activitats.

4.2.2. Òptica social

Aquest grup va deliberar sobre aquells elements més importants de la muntanya de Sant Miquel des d'una òptica social. La Taula 7 recull els principals elements, usos i funcions identificats en aquest grup.

Taula 7. Elements, usos i funcions identificats en el grup d'òptica social

Paisatge
Turisme
Educació dels valors
Elements del patrimoni social (pastures...)
Elements del patrimoni natural (boscos madurs, fauna, flora...)

Font: Elaboració pròpia

Des del punt de vista social, es va considerar que el paisatge era un element aglutinador d'altres elements destacats: flora i fauna, i altres aspectes més socials, de molta importància. El paisatge també es lligava al turisme i el turisme, a la valorització del paisatge i als elements de valor d'aquest espai.

Les persones participants també van destacar la importància dels elements del patrimoni natural des del punt de vista social: concretament els boscos madurs, la flora i la fauna. De la mateixa manera, les pastures i activitats tradicionals tenen valor econòmic i social segons aquest grup.

Un element que van destacar és l'educació relacionada amb els valors de l'espai, ja que garanteix la pervivència dels valors i ajuda a la gent del territori a conèixer aquesta realitat, especialment a les generacions joves, marcant les directrius de conservació i gestió futura d'aquests espais.

En relació amb les actuacions de gestió que s'estan desenvolupant actualment, hi va haver discrepàncies i els membres del grup no van arribar al consens, tot i que van presentar diferents elements interessants.

D'una banda, van destacar la gestió forestal sostenible per la seva importància econòmica, per la fixació de la població i pels recursos que aporta al territori. La comarca és eminentment forestal i el seu aprofitament garanteix la pervivència de la població. No es va consensuar si el pla d'ordenació vigent garantia o no el manteniment d'aquests valors. En aquest sentit, els i les participants van destacar que els faltaven criteris tècnics per valorar-ho.

En la línia de la compatibilització entre l'aprofitament forestal i la conservació, el grup va destacar que en alguns indrets calia buscar l'equilibri del sector primari i la conservació dels valors més destacables. En alguns espais es poden recuperar pastures, en d'altres, dur a terme una gestió forestal, i en alguns, conservar els boscos madurs.

Es va apuntar la figura de parc natural i parc nacional com a marc de gestió, sense aprofundir en els seus avantatges i limitacions.

4.2.3. Òptica econòmica

Aquest grup va enfocar la selecció d'aquells elements més importants de la muntanya de Sant Miquel des d'una òptica econòmica, és a dir, d'aquells elements que comporten ingressos econòmics directament o indirecta. La Taula 8 recull els elements, usos i funcions identificats en aquest grup.

Taula 8. Elements, usos i funcions identificats en el grup d'òptica econòmica

Turisme (esquí, gastronomia amb productes locals, excursionisme de qualitat i educatiu)
Ramaderia i pastures
Gestió ramadera-forestal sostenible (biomassa, fusta, pastures)
Protecció de riscos naturals
Boscos madurs (recerca, educació, turisme)
Biodiversitat

Font: Elaboració pròpia

Ràpidament el grup va consensuar que l'element més destacat des del punt de vista econòmic era el turisme, ja que és la principal font d'ingressos de Setcases. Ara bé, perquè es dugui a terme, és necessari el manteniment d'altres valors i atractius: els turistes vénen perquè hi ha un paisatge concret, per la gastronomia, etc. Justament, la gastronomia permet donar un valor afegit a la ramaderia, ja que el preu de la carn al mercat és baixa, però als restaurants es pot fer pagar millor.

Tot i així, el turisme comporta alguns riscos i, sobretot, cal plantejar-se quin tipus de turisme es vol: de qualitat, educatiu (que coneguin i aprenguin coses de Setcases i el seu entorn natural i cultural), que compri productes locals, que es quedi alguns dies i no simplement passi de llarg... Cal ordenar el turisme, i un parc natural hi ajudaria amb recursos per senyalitzar i habilitar itineraris que defugin els espais més sensibles per la fauna.

Els boscos madurs, a part dels valors ambientals que tenen en si mateixos, podrien tenir usos que ara no es consideren, com la recerca i l'educació, que podrien tenir un impacte econòmic. Actualment hi ha molt pocs boscos realment madurs a Europa i especialment a Catalunya, així que falten llocs on poder fer investigació. També són un atractiu turístic en si mateixos.

Ara bé, hi va haver discrepàncies sobre el concepte de "bosc madur". Alguns participants van comentar que no volien boscos vells i van argumentar els perjudicis que comporta deixar el bosc sense tocar, amb

arbres vells i arbres morts al bosc (risc d'incendi, manca de regeneració amb nous plançons...). Els altres participants contradeïen aquests arguments i defensaven que els arbres vells són llar de molta fauna, que la fusta morta afavoreix la biodiversitat i que un bosc madur no ha de ser "net i regular", sinó que ha de tenir arbres de totes les edats.

Es van reproduir, aproximadament, els mateixos blocs entre els detractors i els partidaris dels boscos de ribera. Mentre els primers alertaven que el creixement dels boscos de ribera augmenta el risc que una riuada es desbordi i que els troncs obturin ponts, els segons recordaven que els arbres, per fregament, redueixen la velocitat de l'aigua i eviten una erosió major, que els boscos de ribera són dinàmics, estan adaptats per refer-se de les riuades i que els desperfectes econòmics provocats per les riuades no són "culpa" del riu, sinó de les poblacions que hi han volgut construir massa a la vora en les darreres dècades (enlloc de mantenir-se a les vessants de turons apartats del riu, com s'havia fet sempre).

Els i les participants sí que van acordar que la protecció dels riscos naturals (esllavissades, allaus...) generada pels boscos beneficia a totes les activitats econòmiques de la vall.

Segons es va dir, també, la pastura i la ramaderia són claus en l'economia local. Es va parlar de la gestió ramadera i forestal sostenible i alguns consideraven que la gestió actual és positiva, que s'estan fent coses interessants i que, si no és millor, és per manca de diners. Amb més diners, es podrien fer més instal·lacions per al bestiar (mànegues, tanques...), recuperar més pastures... Altres afirmaven que algunes de les accions proposades pel pla d'ordenació actual poden ser contraproductives i incompatibles amb un futur parc natural.

Un participant va afirmar que s'hauria de compensar la fusta no tallada i que així els veïns i l'Ajuntament en valorarien la importància. D'altres criticaven que es demanés compensacions per tot i opinaven que si hi ha una activitat econòmica generada a l'entorn d'aquest espai natural, part dels seus ingressos haurien de revertir en la seva gestió.

Finalment, com a reflexió interessant, també es va dir que no tot ha de tenir un valor econòmic i que cal preservar certs elements pel seu valor sentimental, ambiental, etc. i no pels diners que comporta.

4.3. Resultats del debat plenari

Un cop duts a terme els debats en grups, es van en comú els resultats, per tal de detectar punts de coincidència entre els parers dels diversos grups.

Imatge 13. Agrupació dels valors identificats pels tres grups de debat (verd: òptica ambiental; vermell: òptica social; blau: òptica econòmica).

Autor: Pol Huguet (X3ea)

Es van agrupar aquells elements que eren semblants (Imatge 13), per obtenir una síntesi dels diversos elements, funcions i usos identificats pels participants. La Taula 9 recull els deu valors identificats.

Taula 9. Valors identificats en els diversos grups

Valor	Òptica ambiental	Òptica social	Òptica econòmica
Elements patrimonials			
Flora i fauna	ü	ü	ü
Bosc madurs	ü	ü	ü
Paisatge	ü	ü	
Sòl	ü		
Riu	ü		
Funcions			
Reserva hidrològica	ü		ü
Funció protectora de riscos naturals	ü		ü
Usos			
Pastures	ü	ü	ü
Aprofitament fuster sostenible		ü	ü
Turisme		ü	ü

Font: Elaboració pròpia

A continuació es descriuen els valors identificats, distingint entre aquells que són elements patrimonials, les funcions i els usos o activitats humanes sobre aquest espai.

4.3.1. Elements patrimonials

Una flora i fauna d'interès

Malgrat que en els diversos grups aquest element pren diverses denominacions (el grup de l'òptica ambiental identifica la flora i la fauna per separat, mentre que el grup de l'òptica econòmica empra el terme biodiversitat), tots els grups coincideixen a valorar la importància d'aquest patrimoni.

Uns boscos madurs singulars

Tots els grups també identifiquen aquest element com un valor destacat i, de fet, és coherent, atès que els boscos madurs constitueixen l'hàbitat de la fauna i flora d'interès identificats. Els grups coincidien a considerar que el manteniment dels boscos madurs en bon estat era incompatible amb una activitat econòmica en aquests boscos. També se'n va destacar el potencial educatiu i per a la recerca, i el fet que fossin de les poques mostres de boscos madurs de tot els Pirineus.

Un paisatge de postal

El concepte de paisatge és ampli i aglutinador de molts valors. Els grups que el va identificar en van destacar la importància que tenia per al turisme de la zona, ja que atrau força visitants durant tot l'any. Les activitats com les pastures permeten el manteniment d'un paisatge en mosaic, més valorat que els paisatges més homogenis.

El sòl, uns fonaments fràgils

Aquest element, només identificat pel grup de l'òptica ambiental, es considera important perquè permet la presència de la riquesa natural identificada. En ambients d'alta muntanya, el sòl és escàs i molt vulnerable, la qual cosa justifica la importància de protegir-lo.

El Ter, font de vida

El riu Ter, que neix en l'àmbit territorial de la muntanya de Sant Miquel, va ser identificat pel grup de l'òptica ambiental com un element rellevant en si mateix, així com per la biodiversitat que allotjava el sistema fluvial.

4.3.2. Funcions de la forest

Una reserva d'aigua de primer ordre

La capçalera del riu Ter desenvolupa funcions importants, com la regulació hídrica (evitant avingudes torrencials) i la reserva hidrològica. Aquesta funció només pot mantenir-se si es conserven en bon estat les comunitats vegetals de la capçalera de conca.

Una protecció subtil però ferma

A més de la funció de regulació hidrològica, la forest de la muntanya de Sant Miquel també protegeix les poblacions humanes d'altres riscos naturals, com allaus i esllavissades, així com de l'erosió del sòl. Gràcies a aquesta funció protectora, moltes activitats són possibles a la vall. Els i les participants van destacar que aquesta funció no només la compleix la superfície arbrada, sinó que els prats també hi tenen un paper important.

4.3.3. Usos i activitats humanes

Les pastures, els jardins dels Pirineus

Tots els grups coincideixen a destacar les pastures com a l'activitat més valorada. L'activitat ramadera té un important impacte econòmic a la vall, i a Setcases encara significa una de les fonts d'ingressos més importants, malgrat una certa davallada les darreres dècades. D'altra banda, la presència d'espais oberts afavoreix la biodiversitat i frena l'avanç del bosc i l'homogeneïtzació del paisatge. Des del punt de vista social, les pastures també signifiquen un patrimoni cultural en tant que activitat tradicional. Els diversos grups van coincidir a destacar la importància que els ramats siguin d'ovelles, ja que aquest tipus de ramats són els que generen els beneficis identificats des de tots els punts de vista.

Una acurada explotació forestal per obtenir un rendiment sostenible

L'aprofitament fuster, reconegut pel grup d'òptica ambiental com a incompatible amb el manteniment dels boscos madurs, es va valorar com a positiu pel fet que genera unes rendes per a la població local i constitueix una activitat tradicional.

El turisme, el motor de l'economia

El turisme és, segons els dos grups que l'identifiquen (òptiques econòmica i social), un dels principals valors del territori. Es tracta d'un turisme de qualitat, vinculat a la bellesa del paisatge i, de fet, a la majoria de valors identificats, tot i que es reconeix que el principal atractiu turístic de Setcases és l'esquí. El turisme ha significat la principal alternativa econòmica a la davallada de l'activitat fustera i ramadera. Es valora el potencial de creixement del turisme, especialment pel que fa a la posada en valor de la gastronomia, així com l'interès educatiu de la forest de la muntanya de Sant Miquel. Els grups van reconèixer que un turisme mal gestionat podia significar un risc per al manteniment dels valors de l'espai, a causa de la sobrefreqüentació de llocs sensibles (com els boscos madurs, per exemple).

4.3.4. Debatent el futur de la forest

Durant el debat van sorgir algunes de les reflexions i punts de dissens que ja havien aparegut en el treball en grup, a la vegada que es van abordar temes nous i es va fer un especial èmfasi en la possibilitat de declarar un parc natural.

La gent del territori ha de decidir

Primer de tot, diversos participants van reiterar que, independentment del que es debati, és la gent que viu al territori (tant de Setcases, com dels municipis veïns) qui ha de decidir què s'hi fa, i que, per tant, qualsevol proposta que vingui de l'Administració ha de comptar amb el seu acord.

Compatibilitzar ramaderia, turisme i conservació de la natura

D'altra banda, hi havia un acord general segons el qual calia trobar un instrument que compatibilitzés la gestió del bosc amb la pràctica d'una sèrie d'activitats pròpies de Setcases, com la ramaderia i el turisme i la preservació dels valors que s'havien destacat al llarg de la sessió.

Discrepàncies sobre el pla de gestió actual

Ara bé, justament decidir quin instrument era el més òptim va comportar un llarg debat. D'una banda, alguns participants consideraven que el pla de gestió actual era suficient i ja tenia en compte criteris de conservació de la biodiversitat. Alguns assistents argumentaven, tot i l'oposició d'altres sectors, que la tala selectiva d'arbres era positiva per a la conservació de la biodiversitat i que no fer-ho comportava riscos (incendis, envelliment), mentre que altres afirmaven que els arbres morts eren molt positius per a certes espècies de fauna.

Altres, però, afirmaven que tot i que hi hagués una garantia de gestió sostenible amb les certificacions PEFC (2007) i FSC (2009), calia fer un seguiment perquè es complís una gestió adequada del bosc. També hi va haver debat sobre la capacitat dels aprofitaments fusters per generar beneficis en uns boscos, sovint, de difícil accés: mentre alguns deien que, gràcies a l'aprofitament fuster i al pla de gestió, s'havien invertit diners i creat llocs de treball, o que la valorització energètica de la biomassa podria ser una sortida rendible per la fusta, uns altres ho dubtaven (amb el preu actual de la fusta era inviable) i qüestionaven que la fusta del bosc hagués beneficiat mai els vilatans al llarg de la història, ja que sempre havia estat en poder de l'aristocràcia o l'Església.

Es descarta el parc nacional

En un sentit ben diferent, alguns participants defensaven que aquesta forest es mereixia la màxima protecció i proposaven que es declarés parc nacional, tal com es recollia al pla d'espais d'interès natural (PEIN). Per contra, altres participants argumentaven que, tot i que caldria saber millor quines restriccions comportaria, semblava que això impediria collir bolets, caçar, explotar la fusta i diverses activitats a les quals no estaven disposats a renunciar.

Força consens a favor del parc natural

A mig camí entre aquestes dues propostes (el manteniment de la gestió actual i la màxima protecció), la figura del parc natural aglutinava les adhesions de bona part dels i les assistents i es va considerar com l'instrument òptim per compatibilitzar els usos de la muntanya amb la preservació del patrimoni natural, ja que, a més de preservar millor els valors naturals, comportaria un augment de les inversions directes de l'Administració i l'augment de turistes.

Un cop va semblar que s'havia arribat a un consens en aquest sentit, es van fer diversos matisos i aportacions que cal destacar. D'una banda, es va dir que el més important era sectoritzar bé en quines

parts es podria fer una gestió forestal sostenible i en quines altres es dedicarien exclusivament a la conservació dels valors naturals, prioritaris.

Un participant va explicar que el Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa portava beneficis econòmics directes per tot el territori i indirectes amb totes les activitats que es generaven al voltant. A més, sobretot, també portava beneficis socials i ambientals, i això implicava que la gestió forestal no aniria supeditada als beneficis econòmics. D'altra banda, també es va comentar que el parc natural permetria ordenar el turisme, cosa realment necessària per evitar que un excés de visitants malmeti els valors que es volen preservar.

Un dels participants va insistir que eren les administracions locals les que havien d'impulsar la declaració del parc natural, si és que els veïns de Setcases i els municipis propers hi estaven d'acord. Ara bé, mentre no es declari parc natural, caldria revisar el pla d'ordenació adaptant-lo a aquests valors que han emergit i s'han identificat, i garantir que no queden afectats fins que es declari parc natural.

Finalment, la directora general de Medi Natural, Núria Buenaventura, va assumir el compromís de tenir en compte els resultats de la participació i estudiar la declaració del parc natural de les capçaleres del Ter i del Freser, sempre que així ho volguessin la resta de municipis.

Imatge 14. Benvinguda institucional de la jornada de debat, per part de la Sra. Núria Buenaventura, directora general de Medi Natural del DMAH; el Sr. Jaume Busquets, alcalde de Setcases, i el Sr. Marc Vidal, director dels ST del DIRIP

Autor: Hug March

4.4. Conclusions del procés participatiu

El procés participatiu sobre la muntanya de Sant Miquel ha significat una evolució en la controvèrsia que va justificar l'execució del procés, i la concreció d'alguns posicionaments i propostes en relació amb la gestió d'aquesta forest pública. En aquest apartat es concreten aquests avenços i s'exposa la situació amb la qual resta el procés.

Un ràpid consens que permet apropar visions

Tots els i les participants van coincidir ràpidament en la importància dels valors naturals de la muntanya de Sant Miquel. Més enllà d'alguns matisos, ningú va posar en dubte que són uns valors que s'han de conservar pels diversos interessos que hi conflueixen, tant ambientals com socials i econòmics, i que s'havia de compatibilitzar qualsevol activitat humana amb el manteniment d'aquests valors. La relativa facilitat amb la qual es va assolir aquest consens indica que el procés participatiu va permetre apropar visions que semblaven, al principi del procés, difícilment conciliables.

El parc natural com a catalitzador del debat

Superat el primer nivell de consens, el debat va girar al voltant d'un element emergent i que no s'havia previst durant el disseny del procés. La possible declaració d'un parc natural (o nacional) va desplaçar el debat cap a la materialització real d'aquesta figura de protecció.

El debat de fons (amb reminiscències del debat primigeni) consistia a identificar quines activitats serien compatibles amb la figura de protecció. Davant l'escenari d'una protecció estricta (parc nacional), els participants van considerar la figura de parc natural com aquella que equilibrava satisfactòriament els posicionaments més ecologistes amb aquells més productivistes.

No obstant això, de la proposta no s'infereix que el pla d'ordenació vigent de la forest no sigui vàlid.

S'ha d'intervenir al bosc?

En el marc de la figura del parc natural, es va obrir el debat sobre si una gestió de conservació (que garanteix el manteniment dels valors naturals del bosc) implica o no una intervenció silvícola. Aquest debat, d'elevat contingut tècnic, va tenir un cert protagonisme durant el procés, i no va quedar resolt.

La inconcreció va "salvar" el debat?

La relativa facilitat amb la qual es va assolir el consens podia ser conseqüència, en part, d'una certa inconcreció pel que fa a la zonificació de la protecció. Durant el debat no es van discutir els límits d'aquelles zones que tindrien un grau de protecció més estricta (reserves naturals). Possiblement, la delimitació d'aquests àmbits de protecció més elevada hauria generat controvèrsies.

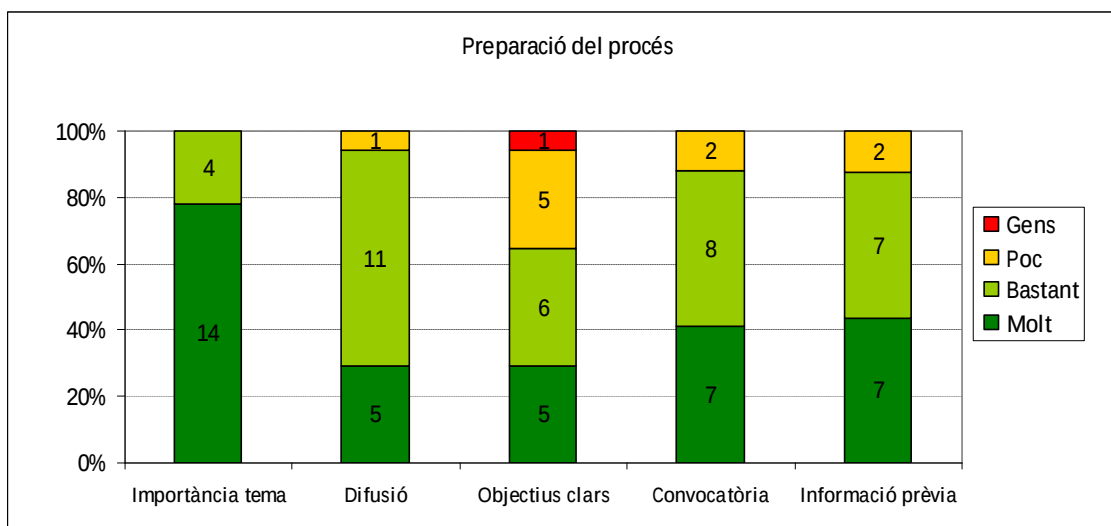
Un salt d'escala: de la Baga de Carboners a l'EIN de les capçaleres del Ter i del Freser

Malgrat que el factor detonant del procés participatiu va ser un conflicte originat en un punt concret de la muntanya de Sant Miquel (la Baga de Carboners), el procés es va voler plantejar per al conjunt de la forest pública, és a dir, un àmbit més ampli. Tanmateix, aquest àmbit s'ha vist superat durant el procés, ja que el plantejament d'una figura de protecció (parc natural o parc nacional) significaria tenir en compte l'àmbit del conjunt de l'EIN de les capçaleres del Ter i del Freser, estès entre cinc municipis del Ripollès (Queralbs, Ribes de Freser, Setcases, Toses i Vilallonga de Ter). Aquest salt d'escala també implica que l'àmbit del municipi de Setcases ja no és suficient per tractar aquesta qüestió, ja que pertocaria a àmbits més grans (Vall de Camprodon, Ripollès, Catalunya i, en el cas del parc nacional, l'Estat espanyol).

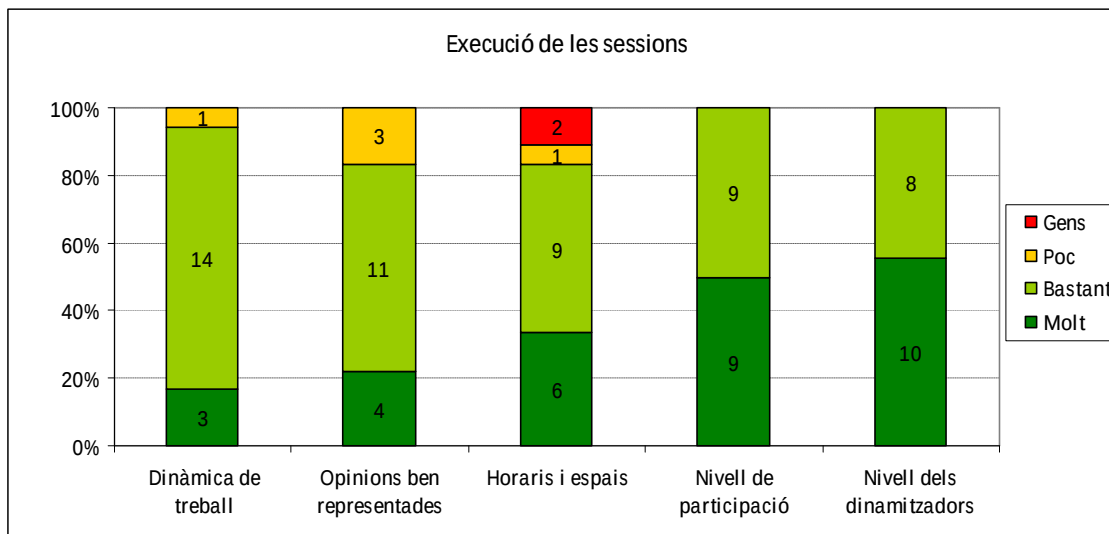
5. Avaluació del procés participatiu

En la sessió de debat del 29 de maig es va lliurar i recollir un full de valoració sobre els continguts i l'organització de les sessions de debat. L'avaluació del procés participatiu permet copsar el grau de satisfacció dels i les participants amb el procés, així com extreure conclusions que puguin servir per a processos participatius que s'impulsin en un futur. En aquest qüestionari es plantejaven preguntes relatives a la preparació del procés, a la seva execució, a les expectatives generades, així com altres aspectes generals del procés.

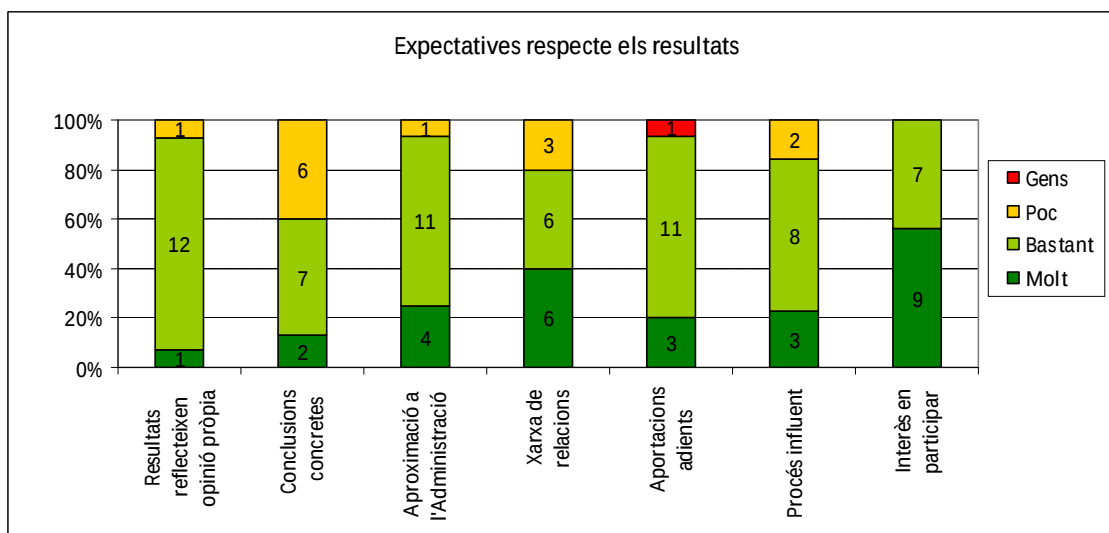
A continuació es presenten les aportacions recollides en els 18 fulls d'avaluació omplerts. A les gràfiques s'expressa el grau de satisfacció amb diversos aspectes del procés participatiu i, tot seguit, se'n fa una breu interpretació i es recullen algunes de les reflexions que els i les participants van escriure en l'espai destinat a altres comentaris.

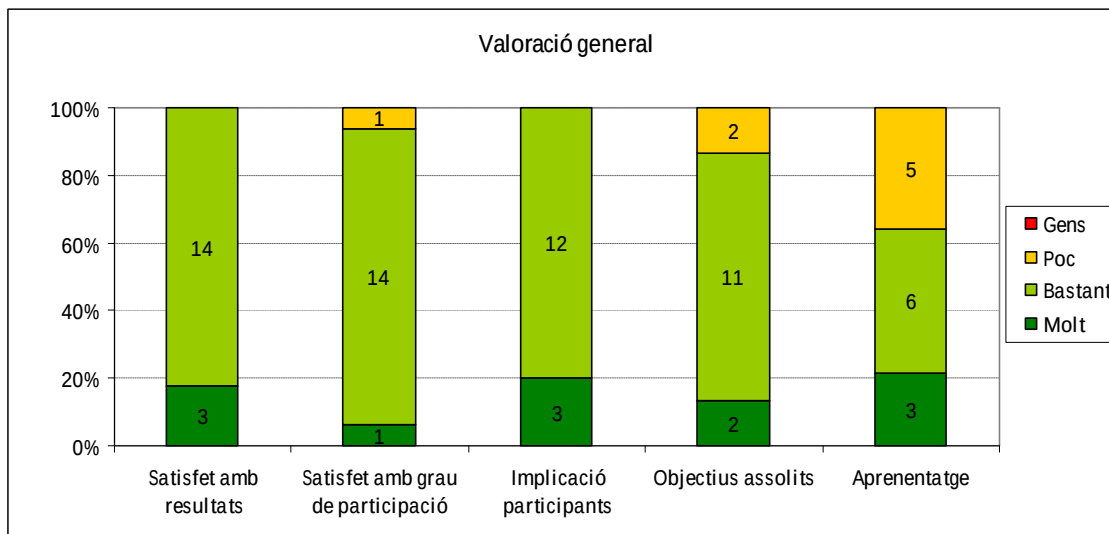
Una clara majoria dels i les assistents van considerar que el tema tractat era molt important. D'altra banda, una majoria es mostrava bastant satisfeta amb la difusió del procés, tot i que un assistent havia estat més crític. La claredat dels objectius va ser percebuda de manera ben diferent segons els i les participants: un terç n'estava molt satisfet; un terç, bastant; un terç, poc, i una persona, gens. Per contra, excepte dues persones que hi estaven poc d'acord, la majoria opinava que la convocatòria i la informació que s'havia enviat prèviament als participants era bastant o molt satisfactòria.

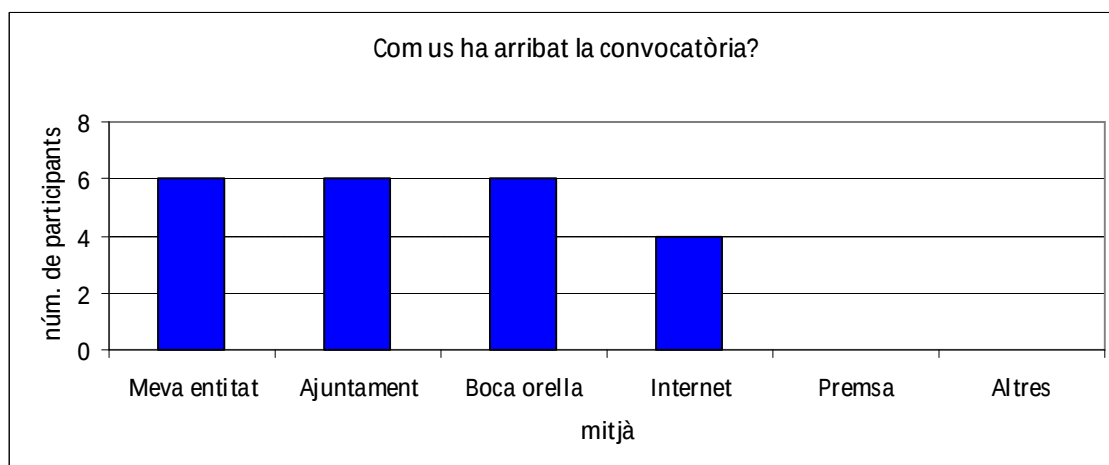
Tant la dinàmica de treball utilitzada durant les sessions com la representació de les diverses opinions es van considerar bastant positives per part de la majoria d'assistents. En relació amb els espais i els horaris en els quals havien tingut lloc les sessions, la majoria de persones va coincidir en valorar-los bastant o molt satisfactòriament. Ara bé, aquí cal fer esment a una persona que les va valorar poc positivament i dues que ho van considerar gens encertat ja que, com van comentar totes tres persones, la gran majoria de setcasencs tenen algun establiment turístic, el cap de setmana és quan treballen més i els és molt complicat d'assistir a jornades participatives. A més, cal recordar que aquest qüestionari no recull l'opinió de les persones que, justament, no van poder assistir a les sessions a causa dels horaris. En canvi, gairebé a parts iguals, els i les assistents van valorar bastant i molt satisfactòriament el nivell de participació de les persones que van assistir a les jornades i el nivell dels dinamitzadors del procés.

En relació amb les expectatives respecte els resultats, la majoria apuntava que els resultats reflectien bastant bé la seva opinió, que el procés havia permès aproximar la ciutadania i l'Administració i que havia contribuït a enfortir la xarxa de relacions entre els agents implicats en el procés. Més de la meitat dels i les assistents opinaven que les conclusions havien estat bastant o molt concretes, però un 40% opinava que ho havien estat poc. D'altra banda, la majoria creia que el procés seria bastant influent, tot i que diverses persones consideraven que caldria comprovar fins quin punt el Govern ho tindria en compte. Finalment, la majoria mostrava tenir molt interès a participar en altres processos en el futur.

Pel que fa a la valoració general, pràcticament la totalitat dels i les participants estava força satisfeta amb els resultats, amb el grau de participació dels i les participants, la seva implicació i l'assoliment dels objectius plantejats. Una lleugera majoria considerava que, gràcies al procés, havia après força o moltes coses que no sabia, mentre que uns quants afirmaven haver-hi après poc.

Segons van contestar els i les assistents, bona part d'ells s'havia assabentat de la convocatòria del procés a partir de més d'un mitjà. Així, un terç dels i les assistents afirmava que havia rebut informació a través de la seva entitat, a través de l'Ajuntament i/o gràcies al boca orella. 4 persones se n'havien assabentat a través d'Internet i cap persona ho havia sabut gràcies a la premsa o altres mitjans.

Altres comentaris dels participants en relació amb el procés

Al final del qüestionari, alguns participants van aprofitar per emetre alguns comentaris, els quals se sintetitzen a continuació.

- Un dels participants proposava que en altres processos participatius es comptés amb més experts, especialistes en diferents temes, que donessin informació contrastada.
- Un altre criticava que a la sortida de descoberta no s'hagués visitat la Baga de Carboners, que havia originat tot el conflicte que va acabar desembocant en el procés participatiu.
- Finalment, un assistent va trobar a faltar més informació sobre els pros i contres d'un parc natural i un parc nacional.

Annex 1. Llistes de participants

Sortida de descoberta

#	Entitat	participants
1	Ajuntament de Setcases	4
2	Alumne d'una escola	1
3	Associació Arç	1
4	Ca la Tita	1
5	CEINR	2
6	Gedena	2
7	Grup de Defensa del Ter	1
8	Mancomunitat Vall de Camprodon, Cuines de la Vall de Camprodon, Associació de Criadors d'Eugues de Muntanya del Ripollès, ADF Vall de Camprodon, Associació de Propietaris de Finques Rústiques de la Vall de Camprodon, Cooperativa Ramadera de Molló, Cooperativa Productes i Serveis de la Vall	1
9	Veïns de Setcases i persones a títol individual	8
	TOTAL	21

Jornada de debat

#	Entitat	participants
1	ADF Vall de Camprodon i Cooperativa Productes i Serveis de la Vall SCCL	1
2	AEMS-Rius amb Vida (Associació per a l'Estudi i Millora dels Salmònids)	1
3	Ajuntament de Setcases	4
4	Associació de Criadors d'Eugues de Muntanya del Ripollès, Cuines de la Vall de Camprodon, Associació de Propietaris de Finques Rústiques de la Vall de Camprodon, Cooperativa Ramadera de Molló	1
5	Ca la Tita	1
6	CEINR	3
7	Centre d'Educació Ambiental Alt Ter	1
8	Centre per a la Sostenibilitat Territorial	1
9	Gedena	2
10	Grup de Defensa del Ter	2
11	Grup de muntanya Vall de Camprodon	1
12	Hotel la Coma	1
13	Mancomunitat de la Vall de Camprodon	2
14	Universitat de Vic. Departament de Ciències Ambientals	1
15	Veïns de Setcases i persones a títol individual	10
	TOTAL	32

Annex 2. Qüestionaris lliurats

Qüestionari individual de la sortida de descoberta

PROCÉS PARTICIPATIU DE LA MUNTANYA DE SANT MIQUEL

JORNADA DE DESCOBERTA

Quins són els elements més valuosos?

A partir de la sortida de descoberta o de la vostra experiència personal, voldríem que ens diguéssiu quins considereu que són els valors més destacats del bosc de la muntanya de Sant Miquel. A partir de les vostres respostes, en la sessió del dia 29 de maig (d'aquí dues setmanes) prioritzarem els valors més importants.

Quan parlem dels valors d'un espai, fem referència a una gran diversitat de valors: naturals, econòmics, socials, històrics, culturals... A tall d'exemple, en un espai de la costa de l'Empordà, la vegetació pròpia de penya-segats tindria un valor natural destacat, les activitats turístiques, les vinyes i el vi tindrien un valor econòmic, i els banys al mar, les passejades i excursions pel camí de ronda, tindrien un valor social.

Quan hagueu acabat, ens podeu tornar el qüestionari. Moltes gràcies per la vostra col·laboració.

Qüestionari

- Proposeu elements de la muntanya de Sant Miquel que tinguin algun o diversos d'aquests valors. Per fer-ho, apunteu-lo a la columna de l'esquerra i anoteu el grau d'importància segons la següent escala:

Graus de rellevància:

0: Sense rellevància

+: Baixa rellevància

++: Rellevància mitjana

+++: Alta rellevància

(un determinat element pot tenir més d'un tipus de valor).

Elements de patrimoni, activitats i serveis	Valors ambientals (ecològics, naturals...)	Valors econòmics (productius, turístics...)	Valors socials, històrics i culturals

- Detecteu alguna incompatibilitat entre aquests elements? Quina?

Qüestionari individual de la jornada de debat

PROCÉS PARTICIPATIU DE LA MUNTANYA DE SANT MIQUEL

Jornada de debat

Setcases, 29 de maig de 2010

Priorització de valors

Aquesta llista recull la vintena d'elements, usos i funcions de la muntanya de Sant Miquel més valorats en la primera jornada del procés participatiu.

Segons l'òptica del vostre grup (ambiental, econòmica o social), seleccioneu aquells 10 elements que considereu més importants i ordeneu-los de l'1 al 10, de més (1) a menys (10) important.

Elements, usos i funcions	Priorització
Pastures	
Fauna (d'interès)	
Flora	
Protecció de riscos naturals	
Bosc madurs i arbres centenaris	
Aprofitament forestal	
Ramaderia	
Camins i senderisme	
Bolets	
Turisme	
Riu	
Esquí	
Gestió forestal sostenible	
Paisatge	
Sòl (edafologia)	
Reserva hidrològica	
Valor patrimonial i històric	
Zones de lleure	
Educació (valors)	
Gastronomia	

Annex 3. Manifest per la declaració de parc nacional

Les entitats ambientalistes i conservacionistes comarcals del Grup de Defensa del Ter (GDT), Grup d'Estudi i Defensa de la Natura (GEDENA-Ripollès), AEMS- Rius amb vida (Associació d'Estudi i Millora dels Salmònids), Centre d'Educació Ambiental Alt-Ter, ARÇ (terra, cultura, poble) i les provincials (ANG)Associació Naturalistes de Girona, i (CST) Centre per a la Sostenibilitat Territorial; en el marc del Procés participatiu que el Departaments d'Interior i de Medi Ambient i Habitatge promouen sobre el futur de l'anomenada Forest de la Muntanya de Sant Miquel, dins de l'espai natural protegit (ENP), Capçaleres del Ter i del Freser, a la comarca del Ripollès.

VOLEN RECORDAR QUE:

1- La reivindicació de **la protecció de l'àmbit de les Capçaleres del Ter i del Freser té una llarga història**. Ja a l'any 1932, el Pla de Distribució en Zones del Territori Català (Regional planning) primer intent de planificació integral del territori de Catalunya, ja incloïa les reserves de l'Alt Ter-Núria, Coma de Vaca, Freser, Ull de Ter i Carboners, amb una delimitació semblant a la que proposava al 1978 el Llibre Blanc de la Natura als Països Catalans de la Institució Catalana d'Història Natural, i de la que fou aprovada en el Pla d'Espais d'Interès Natural de 1992.

2- Aquest és l'únic Espai d'Interès Natural que el Pla d'Espais d'Interès Natural de Catalunya vigent va proposar que esdevingués **Parc Nacional (Decret 328/1992)**.

3- El **Parlament de Catalunya va aprovar dues resolucions en les quals insta al Govern a actuar per protegir millor** aquest espai natural feblement protegit, amb una figura de més alt nivell, en concret Parc Nacional o Parc Natural (Resolucions 506-VI de 2001 i 1009-VI de 2002). La darrera Resolució insta al Govern de la Generalitat a: *"a) accelerar la definició per a les Capçaleres del Ter i del Freser de la figura de protecció de parc natural o bé parc nacional que recull la Resolució 506/VI del Parlament de Catalunya i, mentrestant, evitar que es portin a terme*

actuacions incompatibles amb la futura figura de protecció, superior a l'actual" (BOPC 263, 18-02-2002).

4. Que en compliment de la resolució del Parlament 506/VI de 2001, l'any 2002 es va presentar l'"*Estudi per a l'establiment d'una figura de protecció especial per a l'Espai d'interès natural Capçaleres del Ter i del Freser*". I el mes de febrer de 2006, es va presentar al Consell Comarcal del Ripollès el treball "*Proposta de delimitació, planificació i gestió d'un Parc Natural a les Capçaleres del Ter i del Freser*", com a avantprojecte de Parc Natural, i on es proposava bona part de la Muntanya de Sant Miquel (inclosa tota la Baga de Carboners) com a Reserva Natural.

5- Aquest futur Parc nacional o Parc natural de les Capçaleres del Ter i el Freser, -on hi és inclòs el bosc de pi negre de Carboners- llinda amb les Reserves Nord-catalanes de Mantet, Pi, Prats de Molló-La Presta i Eina, motiu pel qual tindria la virtut de donar continuïtat a aquestes grans reserves, integrades en la Federació de Reserves Naturals Catalanes, amb **la possibilitat real de constituir un gran espai natural protegit transfronterer de primer nivell.**

6- La **Carta del Paisatge de la Vall de Camprodon**, promoguda per la Mancomunitat de la Vall de Camprodon, i aprovada l'any passat, després d'un procés de concertació amb les diferents entitats de la societat civil, l'Ajuntament de Setcases i els altres cinc ajuntaments de la Valls, té un dels seus objectius fonamentals la consecució d'uns "Uns paisatges forestals harmònics i de qualitat", la qual cosa exigeix, segons la pròpia Carta, la necessitat d'aconseguir que **tots els pocs rodals de bosc madur que resten siguin ben protegits.**

7- Aquest espai natural de primer ordre forma part de la **Xarxa europea Natura 2000**, amb la doble condició de **Zona d'Especial Protecció per a les Aus** (ZEPA, des de 2001) i de **Lloc d'Importància Comunitària** (des de l'any 2003), a més de ser espai de recuperació del trençalòs (des de 1994), i des de 1966 ser inclòs dins de la Reserva Nacional de Caça Freser-Setcases. També s'ha proposat per incloure-la a l'Inventari de Boscos Singulares de Catalunya, que elabora el CREAF (Centre de Recerca, Ecològica i Aplicacions Forestals) pel departament de Medi Ambient i Habitatge; i ha

estat també inclosa en el Pla Director Territorial i l'Agenda 21 del Ripollès (2007), i en el Catàleg d'Espais d'Interès Natural i Paisatgístic de les Comarques Gironines (2009).

8- Per aturar la tala del magnífic bosc de l'obaga de Carboners (un dels pocs boscos madurs alpins que resten dins d'aquest espai natural protegit) que ja s'havia iniciat, el març del 2007 van ser **lliurades gairebé 2000 signatures** a la Direcció General de Medi Natural (DMAH), ja que la responsabilitat darrera de la seva conservació recau en la Generalitat que n'és el propietari. **Aquesta tala contravenia el que la Resolució 506/VI del Parlament de Catalunya**, per quan era clarament incompatible tant amb una futura figura de parc nacional com amb la de reserva natural dins d'un parc natural.

9- Altrament com a recomanació entenem que per discutir l'aprofitament de la Muntanya de Sant Miquel hauríem de disposar, a més a més, dels coneixements i condicionants que intervenen en la gestió d'un bosc madur enclavat en un espai natural protegit amb un ecosistema ric en espècies amenaçades. Per això, entenem que **el debat previ hauria de ser tècnic i amb experts en gestió d'espais naturals, i que tinguin prous coneixements d'ecologia de boscos i espècies amenaçades.**

10- Que, la declaració d'un Parc Nacional o un Parc Natural a les Capçaleres del Ter i del Freser, no implicaria la pèrdua dels drets de pastura dels ramaders de Setcases, ni tan sols el de fusta i llenyes (en el cas de Parc Natural), i al contrari, **reportaria molts més beneficis a tot l'ajuntament, i a tots els municipis de la Vall de Camprodon, Vall de Ribes, i del Ripollès en general.** Cal tenir en compte que la fusta està molt mal valorada i que es malvenen arbres vells per molt poc rendiment.

Per totes aquestes raons les entitats conservacionistes de l'encapçalament

DEMANEN

Recuperar la proposta del Pla d'Espais d'Interès Natural vigent de **declarar aquest espai com a Parc Nacional**, el segon de Catalunya després del Parc

Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici.

Conclusió lògica a què han arribat a la vista que les amenaces a la seva integritat encara perduren, 18 anys després de l'aprovació del Pla d'Espais d'Interès Natural i 8 anys després de la Resolució 1109/VI del Parlament de Catalunya. Només així, entenem que es podran conjurar eficaçment, de cara el futur, els impactes de les pressions i amenaces que encara l'afecten i alhora maximitzar els beneficis socials de cara a les poblacions locals.

I alhora demanen que mentrestant, s'aturi definitivament la tallada de la Baga de Carboners, i s'anul·li el Pla d'ordenació de la Muntanya de Sant Miquel (o que es deixi en suspens).

I ENCORATGEN

A l'Ajuntament de Setcases, a les altres administracions locals de la Vall de Camprodon i del Ripollès, i a totes les entitats de la societat civil signatàries de la Carta del Paisatge de la Vall de Camprodon, a emprendre les mesures que s'escaiguin, davant del Govern, per fer que aquesta reivindicació històrica esdevingui una realitat en benefici de la Vall de Camprodon, dels seus habitants, i de tot país.

29 de maig del 2010

Vall de Camprodon, Ripollès

Annex 4. Ressò del procés participatiu als mitjans

A continuació es recullen notícies publicades sobre el procés participatiu en l'edició de les comarques gironines del diari *El Punt* i en els diaris digitals www.elripollesdigital.com i www.elripolles.info.

La muntanya de Sant Miquel, a debat

Elripollesdigital.com

05 de maig de 2010

Aquest mes de maig l'Ajuntament de Setcases comença el procés participatiu sobre la muntanya de Sant Miquel. L'objectiu d'aquest procés de reflexió pública és trobar la millor planificació i gestió per aquest bosc, un patrimoni forestal públic que és de propietat de la Generalitat de Catalunya. Tot i això, aquesta propietat està gravada amb una servitud de pastures, llenyes i fustes a favor del consistori setcasenc. Aquestes jornades de reconeixement i de debat tindran lloc el 15 i 29 de maig a la plaça dels estudis de Setcases. Entre altres activitats, es farà una sortida guiada i de reconeixement pel bosc de Carboners, i tallers de debat sobre els valors i usos del bosc i sobre els instruments de planificació i gestió.

Debat sobre com gestionar Sant Miquel

Elripollesdigital.com

11 de maig de 2010

Aquest mes de maig l'Ajuntament de Setcases comença un procés de participació ciutadana sobre la muntanya de Sant Miquel. L'objectiu d'aquest procés de reflexió pública és trobar la millor planificació i gestió per aquest bosc que és de propietat de la Generalitat de Catalunya però on l'Ajuntament hi té drets de pastures i fustes, entre altres. Recordem que, fa un any i mig aproximadament, va sorgir la polèmica sobre una tala de fusta a la Baga de Carboners, situada a la zona. L'alcalde de Setcases, Jaume Busquets, ja ha afirmat a Televisió del Ripollès que no sap quines conclusions es trauran d'aquest procés però creu que la prioritat és la neteja d'aquest bosc. Aquestes jornades de reconeixement i de debat tindran lloc el 15 i 29 de maig a la plaça dels estudis i hi participaran diverses institucions com el Departament de Medi Ambient i Ripollès Desenvolupament. Entre altres activitats, es farà una sortida guiada i de reconeixement pel bosc dels carboners, i tallers de debat sobre els valors i usos del bosc i sobre els instruments de planificació i gestió. L'Ajuntament de Setcases convida a tothom a participar-hi.

Setcases debat demà el futur de la muntanya de Sant Miquel en el primer procés participatiu sobre un bosc públic de Catalunya

El Punt

30 de maig de 2010

El secretari general d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, Joan Boada, i el director dels Serveis Territorials de Medi Ambient i Habitatge a Girona, Emili Santos, presentaran el procés a veïns i agents del municipi. Després, els participants visitaran el bosc de Carboners a la muntanya de Sant Miquel i podran aportar les seves propostes sobre la seva gestió.

L'objectiu del procés és involucrar la ciutadania en la planificació i gestió de la muntanya de Sant Miquel, que ocupa un 78% de la superfície del municipi de Setcases. Durant les dues sessions es donaran a conèixer els instruments de planificació i gestió del bosc, que han generat algunes controvèrsies entre els agents del territori. Així, es preguntarà a la ciutadania si considera que els plans de gestió de la muntanya són adequats; si està prou garantida la conservació dels valors naturals; quins usos haurien de prevaldre o si té sentit fer un aprofitament forestal del bosc.

A les onze del matí, Boada i Santos presentaran la primera jornada d'aquest procés participatiu i, mitja hora més tard, els assistents visitaran el bosc acompanyats de Santi Farriol, enginyer tècnic forestal del Ripollès, i del consultor ambiental Josep Maria Mallarach.

La segona sessió de debat tindrà lloc el 29 de maig, on es presentarà el resum de valoracions i reflexions de la visita al bosc de la primera sessió. Els participants es dividiran en grups per consensuar i posar en comú els valors més destacats de l'espai forestal. En aquesta segona sessió també es debatrà sobre diverses qüestions relacionades amb els usos i gestió del bosc, i es posaran en comú els treballs i aportacions dels participants. Finalment, s'analitzaran les diverses alternatives i es buscarà un acord satisfactori.

El procés de participació inclou dues sessions de debat amb alumnes de quart d'ESO del SES Germans Vila Riera de Camprodon. La primera sessió ha tingut lloc aquesta setmana i ha servit per presentar als alumnes el procés de la muntanya de Sant Miquel i implicar-los en el procés participatiu. Actualment, hi ha obert un grup a la xarxa social Facebook on els alumnes poden pensar sobre els diferents usos i valors, i reflexionar sobre la seva implicació. Aquest espai virtual servirà per extraure arguments que s'exposaran en la segona sessió de debat, que tindrà lloc el 25 de maig. En aquesta segona sessió, els alumnes es dividiran en sis grups, cada un d'ells amb un rol vinculat a uns determinats usos de la muntanya, i defensaran els usos i valors que ells representen. A partir dels resultats, els alumnes elaboraran el seu manifest i el traslladaran a la Generalitat.

Un procés participatiu debat el futur de la forest de Sant Miquel de Setcases

El Ripollès.info

14 de maig de 2010

Els ambientalistes van aturar el setembre de 2008 la tala de part de la Baga de Carboners

Treballs de tala a la Baga de Carboners. Foto: ElRipollès.info

Vint mesos enrere, el maig de 2008, cinc entitats ambientalistes van aconseguir aturar *sine die* la tala de la Baga de Carboners, un bosc de pi negre que forma part de la forest de la muntanya de Sant Miquel, de titularitat pública. Aleshores, i després d'una reunió amb representants de la direcció general de Medi Natural i de l'Ajuntament de Setcases, es va acordar sotmetre a un procés participatiu la revisió del pla de gestió de l'espai.

Aquest procés participatiu tindrà lloc en dues sessions els propers 15 i 29 de maig. La primera sessió comptarà amb la benvinguda del secretari general d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, Joan Boada, i el director dels Serveis Territorials de Medi Ambient i Habitatge a Girona, Emili Santos, i consistirà en una visita de camp.

La segona, en la qual tindrà lloc el debat, comptarà amb una benvinguda institucional a càrrec de la directora general de Medi Natural, Núria Buenaventura, i la coordinació de l'empresa X3 Estudis Ambientals. La presentació anirà a càrrec de Santi Farriol, enginyer tècnic forestal del Ripollès. El Departament de Medi Ambient ha marcat uns eixos de debat i uns límits, entre els quals destaca mantenir els objectius de conservació del pla d'espais d'interès

natural (PEIN), el dret a servitud de l'Ajuntament de Setcases o els actuals instruments de gestió. Aquest és el primer procés de participació que fa referència a un bosc públic a tot Catalunya, de manera que podrà servir com a experiència pilot aplicable a altres forests. Per participar-hi cal inscriure's prèviament a participacio@x3ea.com.

Una forest de quasi 4.000 ha

La muntanya de Sant Miquel és una forest de titularitat pública, de 3.894 hectàrees, adscrita al Departament de Medi Ambient i Habitatge. La forest ocupa un 78% de la superfície del municipi i envolta quasi la totalitat del nucli urbà de Setcases. La gestió de la forest està planificada mitjançant un projecte d'ordenació de 2003 que té vigència fins l'any 2015. A més, la finca forma part del PEIN, de la Xarxa Natura 2000 i, pels seus valors cinegètics, es va incorporar a la Reserva Nacional de Caça de Freser-Setcases.

La pineda de pi negre domina la muntanya, tot i que en algunes obagues, apareix l'avetosa i a les zones més baixes el pi negre es barreja amb el pi roig. Com a vegetació de sotabosc trobem el neret i el nabiu, però en els llocs més assolellats aquests són substituïts pel ginebró i la boixerola. A la muntanya hi ha altres hàbitats, com tarteres, prats i matollars, i una gran diversitat de formacions vegetals adaptades a l'alçada, l'orientació i el substrat rocós.

L'aprofitament històric de Sant Miquel

La muntanya de Sant Miquel ha estat aprofitada històricament pels veïns de Setcases i en els últims cent anys les administracions que se n'han fet càrrec l'han gestionada amb criteris tècnics per intentar compatibilitzar l'aprofitament forestal, la ramaderia i el lleure, amb la seva preservació global.

Des de temps immemorials la muntanya de Sant Miquel ha estat una font important de fusta i altres recursos per a les poblacions de la Vall de Camprodon. El Monestir de Ripoll en va ser el propietari des de l'edat mitjana fins l'anomenada desamortització de Mendizábal, que va tenir lloc l'any 1836, quan la forest va passar a mans de l'Estat i es va incorporar al Catàleg de Forests d'Utilitat Pública, amb totes les garanties de preservació que aquesta qualificació comportava. L'any 1994 es va transferir la titularitat a la Generalitat de Catalunya, juntament amb la resta de forests de la mateixa naturalesa.

Malgrat que la propietat és de la Generalitat, aquesta està gravada amb una servitud de pastures, llenyes i fustes, en favor de l'Ajuntament de Setcases. Un dels conflictes sorgits de l'execució d'aquesta servitud derivà en una sentència de l'Audiència de Barcelona de 1914 i en un conveni de l'any 1952, entre l'Ajuntament de Setcases i l'Administració forestal d'aquell temps, on es concreten aquests drets en 70 metres cúbics de fustes.

El primer projecte d'ordenació de la forest data de l'any 1959, en què s'estableix una estructuració del bosc i la possibilitat d'extreure fins a 1.101 metres cúbics de llenya anuals. L'any 1974 va tenir lloc una primera revisió d'aquest projecte, i es va reduir la possibilitat fustera a 987 metres cúbics. En aquesta revisió ja es preveien activitats de lleure, compatibles amb les pròpies del sector primari (silvicultura i ramaderia), i es van seleccionar àrees amb caràcter exclusivament protector on no es preveia la tala d'arbres.

L'any 2004 la Direcció General del Medi Natural va aprovar la segona revisió del projecte d'ordenació. A més dels criteris sobre la gestió forestal sostenible, es van incorporar els de protecció i gestió de la fauna i dels seus hàbitats. Actualment, la forest està certificada sota els criteris de la gestió forestal sostenible mitjançant les modalitats vigents, la PEFC (2007) i amb el sistema FSC (2009).

Les infraestructures que conté la muntanya de Sant Miquel (vials, refugis, tanques, dics, fites, etc.) i els treballs silvícoles que s'hi han realitzat, han estat el resultat de les inversions públiques durant tot aquest temps. Actualment s'estan executant millores en el bosc per un import de 319.050 euros.

El futur de la muntanya de Sant Miquel a mans dels vilatans

Elripollesdigital.com

16 de maig de 2010

Una trentena de persones van assistir ahir dissabte a Setcases a la primera de les dues jornades que tindran lloc al municipi per decidir la gestió i el futur de la muntanya de Sant Miquel. Aquest bosc, que forma part del territori de Setcases, és propietat de la Generalitat de Catalunya, que ha decidit obrir un procés participatiu sobre la gestió d'aquesta forest, el primer debat a Catalunya sobre el futur d'un bosc públic. La jornada d'ahir es va basar en la descoberta i coneixement del bosc de Sant Miquel, és per això que els vilatans participants del procés, es van desplaçar al bosc amb autocars amb dos guies especialistes en el medi ambient. Un cop finalitzada l'excursió, cada participant va haver d'omplir un qüestionari sobre quins elements del bosc consideren de valor econòmic, social i natural. A partir d'aquest qüestionari, el dia 29 de maig, tindrà lloc, al mateix municipi de Setcases, la segona jornada amb un debat sobre la gestió de la zona. A la jornada hi van assistir el secretari general d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, Joan Boada, i el director general de Serveis Territorials de Medi Ambient a Girona, Emili Santos. Aquest últim va valorar la primera jornada del procés participatiu molt positiva ja que, segons va declarar, s'hi podien sentir opinions molt diverses i els participants provenien de pensaments polítics molt diferents. També va declarar que aquest procés participatiu és el primer que es fa a Catalunya en relació al futur d'una forest i que, per tant, es tracta d'una prova pilot que podrà servir per a decidir el futur de moltes altres zones forestals de Catalunya.

El procés sobre la forest de Sant Miquel comença sense visita a Carboners

Elripollesdigital.com

18 de maig de 2010

Trenta participants a la primera sessió, amb visites a altres paratges de la muntanya

Visita guiada a la forest de Sant Miquel Foto: ElRipollès.info

Dissabte es va viure el primer acte del procés participatiu per definir la gestió de la forest pública de la muntanya de Sant Miquel de Setcases. Curiosament, la trentena de participants no van visitar la Baga de Carboners, la tala de qual va originar una protesta d'entitats ambientalistas el setembre de 2008. Precisament el procés actual és fruit d'aquell conflicte, però per exemple en el portal habilitat s'ha obviat cap referència al bosc de Carboners i s'ha ampliat la discussió al conjunt de la forest setcasenca.

La sessió de dissabte va comptar amb la presència del secretari general d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, Joan Boada, i el director general dels serveis territorials de Medi Ambient a Girona, Emili Santos. Després de la benvinguda institucional, els participants van visitar dos paratges de la forest acompanyats de l'enginyer forestal, Santi Farriol, i del consultor ambiental, Josep Maria Mallarach. En acabar, van omplir uns qüestionaris en els quals es demanava pels valors del bosc —econòmics, socials i ambientals— que serviran com a guia per al debat a la sessió del proper 29 de maig.

Des de les entitats ambientalistas —que fa vint mesos van aturar la tala de la Baga de Carboners— es vol insistir en la necessitat de convertir el conjunt de l'espai de les capçaleres del Ter i el Freser —que formen part del pla d'espais d'interès natural (PEIN). Cal recordar que hi ha dues resolucions del Parlament de Catalunya (del 2001 i el 2002) que reclamen que esdevingui parc natural o nacional.

Una forest de quasi 4.000 ha

La muntanya de Sant Miquel és una forest de titularitat pública, de 3.894 hectàrees, adscrita al Departament de Medi Ambient i Habitatge. La forest ocupa un 78% de la superfície del municipi i envolta quasi la totalitat del nucli urbà de Setcases. La gestió de la forest està planificada mitjançant un projecte d'ordenació de 2003 que té vigència fins l'any 2015. A més, la finca forma part del PEIN, de la Xarxa Natura 2000 i, pels seus valors cinegètics, es va incorporar a la Reserva Nacional de Caça de Freser-Setcases.

La pineda de pi negre domina la muntanya, tot i que en algunes obagues, apareix l'avetosa i a les zones més baixes el pi negre es barreja amb el pi roig. Com a vegetació de sotabosc trobem el neret i el nabiu, però en els llocs més assolellats aquests són substituïts pel ginebró i la boixerola. A la muntanya hi ha altres hàbitats, com tarteres, prats i matollars, i una gran diversitat de formacions vegetals adaptades a l'alçada, l'orientació i el substrat rocós.

L'aprofitament històric de Sant Miquel

La muntanya de Sant Miquel ha estat aprofitada històricament pels veïns de Setcases i en els últims cent anys les administracions que se n'han fet càrrec l'han gestionada amb criteris tècnics per intentar compatibilitzar l'aprofitament forestal, la ramaderia i el lleure, amb la seva preservació global.

Des de temps immemorials la muntanya de Sant Miquel ha estat una font important de fusta i altres recursos per a les poblacions de la Vall de Camprodon. El Monestir de Ripoll en va ser el propietari des de l'edat mitjana fins la desamortització de Mendizábal, que va tenir lloc l'any 1886, quan la forest va passar a mans de l'Estat i es va incorporar al Catàleg de Forests d'Utilitat Pública, amb totes les garanties de preservació que aquesta qualificació comportava. L'any 1994 es va transferir la titularitat a la Generalitat de Catalunya, juntament amb la resta de forests de la mateixa naturalesa.

Malgrat que la propietat és de la Generalitat, aquesta està gravada amb una servitud de pastures, llenyes i fustes, en favor de l'Ajuntament de Setcases. Un dels conflictes sorgits de l'execució d'aquesta servitud derivà en una sentència de l'Audiència de Barcelona de 1914 i en un conveni de l'any 1952, entre l'Ajuntament de Setcases i l'Administració forestal d'aquell temps, on es concreten aquests drets en 70 metres cúbics de fustes.

El primer projecte d'ordenació de la forest data de l'any 1959, en què s'estableix una estructuració del bosc i la possibilitat d'extreure fins a 1.101 metres cúbics de llenya anuals. L'any 1974 va tenir lloc una primera revisió d'aquest projecte, i es va reduir la possibilitat fustera a 987 metres cúbics. En aquesta revisió ja es preveïen activitats de lleure, compatibles amb les pròpies del sector primari (silvicultura i ramaderia), i es van seleccionar àrees amb caràcter exclusivament protector on no es preveia la tala d'arbres.

L'any 2004 la Direcció General del Medi Natural va aprovar la segona revisió del projecte d'ordenació. A més dels criteris sobre la gestió forestal sostenible, es van incorporar els de protecció i gestió de la fauna i dels seus hàbitats. Actualment, la forest està certificada sota els criteris de la gestió forestal sostenible mitjançant les modalitats vigents, la PEFC (2007) i amb el sistema FSC (2009).

Les infraestructures que conté la muntanya de Sant Miquel (vials, refugis, tanques, dics, fites, etc.) i els treballs silvícoles que s'hi han realitzat, han estat el resultat de les inversions públiques durant tot aquest temps. Actualment s'estan executant millores en el bosc per un import de 319.050 euros.

Reclamen una millor protecció de les capçaleres dels rius Ter i Freser

El Punt

23 de maig de 2010

La Generalitat posa en marxa un procés participatiu per definir la gestió de la muntanya de Sant Miquel de Setcases

Les entitats ambientalistes volen que s'incrementi el nivell de protecció de les capçaleres dels rius Ter i Freser. Aquesta és una de les aportacions al procés participatiu que la Generalitat ha posat en marxa per establir com s'ha de gestionar la muntanya de Sant Miquel de Setcases, el primer d'aquestes característiques al país. El bosc, sobretot al sector dels Carboners, ha estat objecte de polèmica per algunes actuacions que han generat controvèrsia al territori. Ara s'ha fet la primera sessió, que sobretot ha estat informativa, i el procés es culmina dissabte vinent. La muntanya, que representa el 85% del territori de Setcases i que és un espai especialment rellevant des del punt de vista ambiental, té un pla d'ordenació i gestió de la Generalitat vigent entre el 2003 i el 2015.

L'obertura d'una pista i algunes tals denunciades per entitats ambientalistes han estat objecte de polèmica a Setcases. Per això, i més enllà de la consideració de si és un èxit o no la participació d'una trentena de persones a la primera sessió del procés participatiu, el fet remarcable és que per primer cop Medi Ambient fa una crida a la ciutadania perquè l'ajudi a determinar si la gestió d'un espai tan important per la biodiversitat i pel medi ambient com el bosc de Sant Miquel de Setcases és adient o no i a introduir-hi les modificacions que es creguin oportunes. Aquesta primera jornada ha servit perquè els gestors ambientals improvisats hagin entrat en contacte amb la zona a través de la visita guiada realitzada pel consultor ambiental Josep Maria Mallarach i per l'enginyer tècnic forestal Santi Farriol. Les aportacions es concretaran el dissabte que ve. Medi Ambient s'ha compromès a fer arribar a tots els participants quines de les seves propostes s'incorporen al pla de gestió d'aquest bosc, quines no i per què. El procés és presidit pel secretari general de Participació, Joan Boada.

Més de 3.000 hectàrees

La muntanya de Sant Miquel té 3.894 hectàrees –el 78% per la superfície de Setcases– i és un espai del PEIN, de la Xarxa Natura i de la Reserva Nacional de Caça. L'Ajuntament de Setcases té la servitud d'aprofitament –forestal, ramader i turístic– d'aquest bosc, que des de temps immemorials abasta de fusta i altres recursos la Vall de Camprodon. El primer projecte d'ordenació de l'espai data del 1959 i l'actual el promou la Generalitat des del 2003 i té vigència fins al 2015.

Tales polèmiques als Carboners

L'Associació per a l'Estudi i Millora dels Salmònids-Rius amb Vida, l'Agrupació Naturalista de Girona, l'Associació Arç, el Grup de Defensa de la Natura i el Grup de Defensa del Ter al Ripollès van denunciar el 2008 la tala irregular de pi negre al bosc dels Carboners de Setcases. Remarcaven que és un dels boscos madurs de més valor al Ripollès. Les irregularitats feien referència a aspectes que no s'ajusten al pla d'aprofitament forestal del bosc, com ara els perímetres dels arbres talats i el venciment de la llicència de tala. Medi Ambient va aturar preventivament la tala per l'alarma causada, tot i que va aclarir que fa temps que s'actua al bosc dels Carboners d'acord amb els paràmetres del pla d'aprofitament forestal, i va convocar les entitats a una reunió.

Volen participar-hi però no troben els espais adients

El Punt

23 de maig de 2010

Els joves volen participar en les decisions de caràcter social, però diuen que no tenen espais de participació en els temes que els interessen i que els afecten. Aquesta és una de les primeres idees aportades pels alumnes de quart d'ESO del SES Germans Vila Riera en el debat del procés de participació engegat pel Departament de Medi Ambient i per la Secretaria de Participació Ciutadana per reajustar el pla d'ordenació del bosc públic de la muntanya de Sant Miquel de Setcases.

Els alumnes d'aquest centre públic d'educació secundària obligatòria han obert un procés de debat i de propostes paral·lel al que es duu a terme a Setcases. El centre aplega alumnes dels sis pobles de la Vall de Camprodon – Setcases, Vilallonga de Ter, Llanars, Camprodon, Molló i Sant Pau de Segúries. Les seves propostes seran analitzades juntament amb les de la resta de participants, i els promotors del procés els han remarcat diverses vegades la importància que tenen les seves opinions.

Els joves han fet també una primera reunió que ha estat sobretot informativa. Se'ls ha donat informació sobre què és un procés participatiu, la importància del debat i l'aportació d'idees i la capacitat per arribar a conclusions, i sobre els objectius del procés de Setcases. A part de la metodologia i de la maquinària del procés en si, els alumnes han tingut accés a una àmplia explicació sobre les característiques de la muntanya de Sant Miquel de Setcases, la història dels plans d'ordenació, els valors naturals i ecològics de la zona i, entre moltes altres coses, els usos i aprofitaments.

Tot i que aquesta primera reunió ha estat sobretot informativa, els joves de quart d'ESO del SES Germans Vila Riera ja han apuntat alguns elements de debat. A part de manifestar la voluntat de participar-hi i de criticar que no tenen els espais que calen per fer-ho, també han insistit en la qüestió dels usos. Cal tenir en compte que molts tenen familiars amb activitats relacionades amb els usos de la muntanya, sigui a la de Sant Miquel o a altres de la vall. Entre altres coses, han apuntat la conveniència o no de mantenir l'activitat ramadera en aquella zona de Setcases, han esmentat l'explotació forestal –si es pot fer l'activitat, si es fa d'una manera sostenible, etc.–, el contrast de sistemes d'ordenació de les zones sense arbres i les arbrades, etc. La participació d'aquests alumnes, que estan coordinats pel professor del centre Joan Avellaneda, s'emmarca en les matèries d'educació ètica i cívica i ciències socials i en l'aposta del SES per ser escola verda.

Set entitats ambientalistes demanen un parc nacional al nord del Ripollès

Elripollesdigital.com

27 de maig de 2010

La reclamació, que des del 2001 compta amb el suport del Parlament de Catalunya, es realitza en el marc del procés per determinar el futur de la muntanya de Sant Miquel

Els ambientalistes volen que el PEIN de les capçaleres del Ter i el Freser sigui parc nacional. Foto: CEINR

Tres dies abans de la segona i definitiva sessió del procés participatiu per definir el futur de la muntanya de Sant Miquel de Setcases, set entitats ambientalistes han emès un comunicat per demanar que es declari com a parc nacional —la màxima figura de protecció ambiental— l'actual espai d'interès natural (EIN) de les capçaleres del Ter i el Freser.

L'espai, que actualment forma part del PEIN i de la Xarxa Natura 2000, té una superfície de més de 12.500 ha i s'estén per vuit municipis de les valls de Ribes i Camprodon tot i que més del 80% se situa als termes de Queralbs i Setcases. Inclou bona part de la muntanya de Sant Miquel i la totalitat de la baga de Carboners.

Pels ambientalistes, demanar ara, en el marc del procés participatiu, la declaració de parc nacional és la “conclusió lògica”, tenint en compte que les amenaces a la “integritat” de l'espai perduren 18 anys després de l'aprovació del PEIN i vuit anys després d'una primera resolució del Parlament de Catalunya en què es demanava una figura de protecció (parc natural o nacional). Posteriorment, l'any 2002 el Parlament va aprovar una segona resolució en el mateix sentit i es va presentar una proposta de delimitació de l'espai. Val a dir que els projectes per protegir el nord del Ripollès daten del 1932 amb el Regional Planning i del 1978 amb el Llibre blanc de la natura dels Països Catalans.

Segons les entitats signants —la majoria de les quals van aconseguir la tala de Carboners el setembre de 2009— (Grup de Defensa del Ter (GDT), Grup d'Estudi i Defensa de la Natura (GEDENA-Ripollès), AEMS-Rius amb Vida (Associació d'Estudi i Millora dels Salmònids), Centre d'Educació Ambiental Alt-Ter, Associació Arç, Associació de Naturalistes de Girona (ANG) i Centre per a la Sostenibilitat Territorial (CST)), “la declaració d'un parc nacional o natural no implicaria la pèrdua dels drets de pastura dels ramaders de Setcases, ni tan sols el de fusta i llenyes —en el cas de parc natural— i, al contrari, reportaria molts més beneficis a l'Ajuntament i a tots els municipis de la Vall de Camprodon, la Vall de Ribes i al Ripollès en general”.

Segona sessió del procés participatiu

Aquest dissabte, a partir de les 11 h, la directora general de Medi Natural del Departament de Medi Ambient i Habitatge, Núria Buenaventura, i el director general de Participació Ciutadana, Marc Rius, presentaran la segona jornada del procés participatiu. Posteriorment, l'enginyer tècnic forestal del Ripollès, Santi Farriol, i el coordinador d'X3 Estudis Ambientals, Xavier Sabaté, conduiran la sessió de treball i faran un breu resum de la sortida al bosc que els participants van fer en la primera jornada (15 de maig). Després, els assistents es dividiran en grups, posaran en comú els valors més importants del bosc, els debatran i faran noves aportacions.

Les capçaleres dels rius Ter i Freser, parc nacional

Elripollesdigital.com

28 de maig de 2010

Demà dissabte es tancarà el procés participatiu sobre el futur de la muntanya de Sant Miquel, al municipi de Setcases; un procés participatiu que és el primer que es realitza a Catalunya sobre un bosc públic, per iniciativa del Departament de Medi Ambient i la Direcció General de Participació Ciutadana. Abans de saber les conclusions d'aquest debat, cinc entitats ambientals i conservacionistes de la comarca del Ripollès, el Grup de Defensa del Ter, GEDENA, l'Associació d'Estudi i Millora dels Salmònids, el Centre d'Educació Ambiental Alt Ter i l'Associació Arç, han firmat un manifest amb les seves peticions. Una de les més destacades, perquè és una reivindicació històrica del territori, és que l'espai de les capçaleres del riu Ter i Freser es declari parc nacional, i que es converteixi així en el segon de Catalunya, després del parc d'Aiguestortes i estany de Sant Maurici. Aquesta petició es basa en què aquest espai és l'únic d'interès natural que el pla d'espais d'interès natural de Catalunya del 1992 va proposar com a parc nacional. Una proposta reforçada pel Parlament de Catalunya, que l'any 2002 va instar al govern a protegir millor aquest àmbit. Per últim, es demana que s'aturi definitivament la tala de la Baga de Carboners, que fa dos anys va provocar la recollida de 2.000 firmes en contra. També se sol·licita que s'anul·li o se suspengui el pla d'ordenació de la muntanya de Sant Miquel. Per tot això, les entitats reclamen a les administracions locals que facin les gestions necessàries perquè aquestes peticions siguin acceptades pel govern català. Sobret, la de parc nacional.

Setcases proposa fer de la muntanya de Sant Miquel un parc natural

El Punt

30 de maig de 2010

Després d'una primera sessió celebrada el 15 de maig passat que tenia com a principal objectiu incorporar la ciutadania en la planificació i gestió de la muntanya de Sant Miquel, que ocupa un 78% de la superfície del municipi de Setcases, es va dur a terme en aquest municipi del Ripollès la segona sessió de debat, en què es va presentar el resum de valoracions i reflexions de la visita al bosc de la primera sessió. La setantena de participants, dividits en grups per consensuar i posar en comú els valors més destacats de l'espai forestal, van concloure, entre altres aspectes, que una de les millors opcions és fer de la muntanya de Sant Miquel un parc natural. Es descarta així la voluntat d'optar per convertir l'espai en parc nacional com algunes fonts havien apuntat.

Segons l'alcalde de Setcases, Jaume Busquets, l'opció del parc natural «s'acosta molt a l'interès general i real dels habitants de la comarca, ja que no marxaria gaire de les funcions que ja tenim ara». Per Busquets, esdevenir el segon parc nacional (actualment l'únic és el d'Aiguestortes i estany de Sant Maurici) «ens limitaria molt, i en canvi seria excessivament radical». Així mateix, l'alcalde es va mostrar molt satisfet per la gran participació ciutadana, «fet que demostra l'interès que té tothom amb l'entorn».

A partir d'ara dels serveis territorials de Medi Ambient estudiaran les propostes.

La creació d'un parc natural és l'opció més viable

Elripollesdigital.com

31 de maig de 2010

La creació d'un parc natural és una de les opcions que ha agafat més força per tal de protegir l'espai d'interès natural de les capçaleres dels rius Ter i Freser. Així s'ha posat sobre la taula, després que aquest cap de setmana hagi finalitzat al procés participatiu sobre la muntanya de Sant Miquel al municipi de Setcases. Precisament, l'alcalde, Jaume Busquets està més a favor d'aquesta opció que no pas de tirar endavant amb un parc nacional. A més, sembla que a la Baga de Carboners no s'hi faran més tals d'arbres. Tot i així, la decisió final sobre aquest espai recau en la Generalitat de Catalunya, per mà del Departament de Medi Ambient. Legalment, ja es preveu la creació d'un parc nacional o natural, tal com han recordat les entitats conservacionistes de la comarca del Ripollès. Per la seva banda, la directora general de Medi Natural va valorar la participació que s'ha aconseguit durant les dues jornades d'aquest procés; un procés que va recordar que és el primer que es posa en marxa a Catalunya. Unes trenta persones van participar durant la primera jornada i, a la segona, s'ha superat el mig centenar de veïns de Setcases, de la comarca i representants d'entitats conservacionistes.

La creació d'un parc natural a les capçaleres, solució de consens?

El Ripollès.info

1 de juny de 2010

El procés participatiu sobre la muntanya de Sant Miquel acaba amb la demanda de convertir les capçaleres del Ter i del Freser en parc natural

La segona i darrera sessió del procés participatiu sobre el futur de la muntanya de Sant Miquel va posar sobre la taula la possibilitat de declarar l'espai d'interès natural (EIN) de les capçaleres del Ter i del Freser com a parc natural. Tots els participants van considerar-ho més viable que la figura de parc nacional —tal com havien demanat la setmana passada set entitats ambientalistes— malgrat que l'alcalde de Setcases ha mostrat el seu escepticisme.

La presència d'estacions d'esquí, la necessitat de comptar amb la participació de l'Estat i les grans limitacions a les activitats primàries són les raons per descartar la declaració d'un parc nacional al nord del Ripollès. En canvi, tant els ecologistes com els veïns participants al procés consideren que un parc natural permetria mantenir la ramaderia i esdevenir un element d'atracció turística. La directora general de Medi Natural, Núria Buenaventura, es va

comprometre a estudiar la proposta que compta amb el suport de resolucions del Parlament de Catalunya des de 2001.

Eudald Hueso, membre del Grup de Defensa del Ter, admet que si s'acaba produint la declaració passaran diversos anys i que la clau és resoldre la situació a mig termini. En aquest sentit els ambientalistes també aposten per revisar el pla de gestió forestal per adaptar-lo als requeriments de la Xarxa Natura 2000. "Hi havia un cert consens en el fet que no s'han de tocar els boscos madurs" apunta Hueso, que espera rebre en breu les conclusions del procés participatiu.

El gerent del Consorci d'Espais Natural (CEINR), Esteve Pous, no veu amb mals ulls la proposta contra el parc nacional, a la qual s'oposava fermament. Ara bé, demana que no sigui un parc natural que no passi de paper, que tingui una bona dotació pressupostària i que el CEINR mateix en pugui assumir la gestió. A més, reclama consens a l'hora de definir el pla d'usos.

Per la seva banda l'alcalde de Setcases, Jaume Busquets, mostra cert escepticisme sobre la possibilitat de convertir les capçaleres del Ter i el Freser en parc natural. "Això no es pot fer d'avui per demà i, a més, ara no és temps d'ampliar pressupostos" assenyala. A banda, recorda que al procés —que valora molt positivament— hi havia més gent de fora que de Setcases i que la decisió també ha de comptar amb el suport "de Queralbs i del conjunt del Ripollès". Tot i això considera que no és una mala solució, ja que és més compatible que un parc nacional.

Respecte al bosc de Carboners, Busquets admet que "costarà molt tornar-lo a tocar". També Esteve Pous considera que no es talarà, ja que en el seu moment es va indemnitzar a Fustes Magret, l'empresa que havia d'aprofitar la fusta.

L'EIN de les capçaleres

L'espai de les capçaleres del Ter i el Freser, que actualment forma part del PEIN i de la Xarxa Natura 2000, té una superfície de més de 12.500 ha i s'estén per vuit municipis de les valls de Ribes i Camprodon, tot i que més del 80% se situa als termes de Queralbs i Setcases. Inclou bona part de la muntanya de Sant Miquel i la totalitat de la Baga de Carboners.